

The Holy See

KONSTYTUCJA APOSTOLSKA

PRAEDICATE EVANGELIUM

OJCA ŚWIĘTEGO
FRANCISZKA

O KURII RZYMSKIEJ
I JEJ SŁUŻBIE KOŚCIOŁOWI
W ŚWIECIE

SPIS TREŚCI

I

Preambuła

II

Zasady i kryteria służby w Kurii Rzymskiej

III

Przepisy ogólne (art. 1 – 43)

IV

Sekretariat Stanu (art. 44 – 52)

V

Dykasterie

Dykasteria do spraw Ewangelizacji (art. 53 – 68)

Dykasteria Nauki Wiary (art. 69 – 78)

Dykasteria do spraw Posługi Miłosierdzia (art. 79 – 81)

Dykasteria do spraw Kościołów Wschodnich (art. 82 – 87)

Dykasteria do spraw Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów (art. 88 – 97)

Dykasteria Spraw Kanonizacyjnych (art. 98 – 102)

Dykasteria do spraw Biskupów (art. 103 – 112)

Dykasteria do spraw Duchowieństwa (art. 113 – 120)

Dykasteria do spraw Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego (art. 121 – 127)

Dykasteria do spraw Świeckich, Rodziny i Życia (art. 128 – 141)

Dykasteria do spraw Popierania Jedności Chrześcijan (art. 142 – 146)

Dykasteria do spraw Dialogu Międzyreligijnego (art. 147 – 152)

Dykasteria Kultury i Edukacji (art. 153 – 162)

Dykasteria do spraw Służby Integralnemu Rozwojowi Człowieka (art. 163 – 174)

Dykasteria do spraw Tekstów Prawnych (art. 175 – 182)

Dykasteria do spraw Komunikacji (art. 183 – 188)

VI

Organy wymiaru sprawiedliwości

Organy wymiaru sprawiedliwości (art. 189)

Penitencjaria Apostolska (art. 190 – 193)

Najwyższy Trybunał Sygnatury Apostolskiej (art. 194 – 199)

Trybunał Roty Rzymskiej (art. 200 – 204)

VII

Organy ekonomiczne

Rada do spraw Ekonomicznych (art. 205 – 211)

Sekretariat do spraw Ekonomicznych (art. 212 – 218)

Administracja Dóbr Stolicy Apostolskiej (art. 219 – 221)

Biuro Audytora Generalnego (art. 222 – 224)

Komisja do spraw Zastrzeżonych (art. 225 – 226)

Komitet do spraw Inwestycyjnych (art. 227)

VIII

Urzędy

Prefektura Domu Papieskiego (art. 228 – 230)

Papieski Urząd do spraw Celebracji Liturgicznych (art. 231 – 234)

Kamerling Świętego Kościoła Rzymskiego (art. 235 – 237)

IX

Adwokaci (art. 238 – 240)

X

Instytucje związane ze Stolicą Świętą (art. 241 – 249)

XI

Przepis przejściowy (art. 250)

I

PREAMBUŁA

1. Głoście Ewangelię (por. *Mk* 16, 15; *Mt* 10, 7-8): jest to zadanie, które Pan Jezus powierzył swoim uczniom. Mandat ten stanowi „pierwszą posługę, jaką Kościół może spełnić względem każdego człowieka i całej ludzkości w dzisiejszym świecie” [1]. Do tego Kościół został powołany: aby głosić Ewangelię Syna Bożego, Chrystusa Pana, a dzięki niej, aby pobudzać wszystkie narody do przyjęcia wiary (por. *Rz* 1, 1-5; *Gal* 3,5). Kościół wypełnia swój mandat przede wszystkim wtedy, gdy słowem i czynem daje świadectwo o miłosierdziu, które sam darmo otrzymał. Taki przykład zostawił nam nasz Pan i Mistrz, kiedy umył nogi swoim uczniom i powiedział, że będziemy błogosławieni, jeżeli tak samo będziemy czynić (por. *J* 13, 15-17). W ten sposób „wspólnota ewangelizacyjna przez dzieła i gesty wkracza w codzienne życie innych, skraca dystans, uniża się aż do upokorzenia, jeżeli to jest konieczne, i przyjmuje ludzkie życie, dotykając cierpiącego ciała Chrystusa w ludzie” [2]. Tak postępując, Lud Boży wypełnia nakaz Pana, który prosząc o głoszenie Ewangelii przynagla nas do opieki nad najślabszymi, najbardziej chorymi i najbardziej cierpiącymi braćmi i siostrami.

Misyjne nawrócenie Kościoła

2. „Misyjne nawrócenie” Kościoła [3] ma na celu odnowienie Kościoła na obraz misji miłości samego Chrystusa. Jego uczniowie są zatem powołani, aby być „światłem świata” (*Mt* 5, 14). W ten sposób Kościół odzwierciedla zbawczą miłość Chrystusa, który jest Światłością świata (por. *J* 8, 12). Wówczas sam Kościół staje się bardziej promienny, gdy niesie ludziom nadprzyrodzony dar wiary, „jak światło na drodze, wskazujące kierunek naszej wędrówki w czasie” i służy Ewangelii, aby to światło „powiększało się, by oświecało teraźniejszość i stało się gwiazdą ukazującą horyzonty naszej drogi w czasach, w których człowiek szczególnie potrzebuje światła” [4].

3. W misyjną naturę Kościoła wpisuje się również reforma Kurii Rzymskiej. Tak było w czasach, gdy tęsknota za reformą była najbardziej nagła, jak w XVI wieku, gdy wydano Konstytucję apostolską *Immensa aeterni Dei* Sykstusa V (1588) i w XX wieku, gdy wydano Konstytucję apostolską *Sapienti Consilio* Piusa X (1908). Po zakończeniu Soboru Watykańskiego II, Paweł VI nawiązując wyraźnie do życzeń wyrażonych przez Ojców soborowych [5], Konstytucją apostolską *Regimini Ecclesiae universae* (1967) nakazał i wprowadził w życie reformę Kurii. Następnie Jan

Paweł II ogłosił Konstytucję apostolską *Pastor bonus* (1988), aby zawsze promować komunie w całym organizmie Kościoła.

Kontynuując te dwie ostatnie reformy, a także dziękując za wielkoduszną i kompetentną posługę, jaką w ciągu minionych lat tak wielu członków Kurii ofiarowało Biskupowi Rzymskiemu i Kościołowi powszechnemu, niniejsza nowa Konstytucja apostolska zmierza do lepszego zharmonizowania pełnienia dzisiaj posługi kurialnej z drogą ewangelizacji, którą Kościół przeżywa zwłaszcza w obecnym okresie.

Kościół: tajemnica komunii

4. Dla reformy Kurii Rzymskiej ważne jest, aby pamiętać i doceniać inny aspekt tajemnicy Kościoła: w Kościele misja jest tak ściśle związana z komunią, że można powiedzieć, iż celem misji jest właśnie to, aby wszyscy ludzie „poznali i przeżyli „nową” komunie, która weszła w historię świata przez Syna Bożego, który stał się człowiekiem” [6].

To życie w komunii nadaje Kościołowi oblicze *synodalności*; Kościoła wzajemnego słuchania, „przez które każdy może się czegoś nauczyć. Lud wierny, kolegium biskupów, Biskup Rzymu: jeden wysłuchuje innych; a wszyscy wsłuchują się w Ducha Świętego, «Ducha Prawdy» (J 14, 17), aby poznać to, co On «mówi (...) do Kościołów» (Ap 2, 7)” [7]. Owa synodalność Kościoła będzie więc rozumiana jako „wspólne kroczenie owczarni Bożej drogami historii na spotkanie z Chrystusem Panem” [8]. Jest to kwestia misji Kościoła, tej komunii, która służy misji i sama jest misyjna.

Odnova Kościoła, a w nim także Kurii Rzymskiej, nie może nie odzwierciedlać tej fundamentalnej wzajemności, aby wspólnota wierzących mogła jak najbardziej zbliżyć się do doświadczenia komunii misyjnej, przeżywanej przez Apostołów z Panem Jezusem w czasie Jego ziemskiego życia (por. Mk 3, 14), a po Pięćdziesiątnicy, przeżywanej pod natchnieniem Ducha Świętego przez pierwszą wspólnotę w Jerozolimie (por. Dz 2, 42).

Posługa Prymatu i Kolegium Biskupów

5. Wśród tych darów, udzielonych przez Ducha na służbę ludziom, wyróżniają się Apostołowie, których Pan wybrał i ukonstytuował jako stałą „grupę”, na czele której postawił wybranego spośród nich Piotra [9]. Tym samym Apostołom powierzył misję, która będzie trwała aż do końca czasów. W tym celu zatroszczyli się oni o ustanowienie następców [10], aby tak jak Piotr i inni Apostołowie, którzy tworzyli z woli Pana jedno Kolegium apostolskie, tak i dzisiaj w Kościele, wspólnocie hierarchicznie zorganizowanej [11], Biskup Rzymski, następca Piotra, i biskupi, następcy Apostołów, byli złączeni między sobą w jedno ciało biskupie, do którego biskupi należą na mocy konsekracji sakramentalnej i przez komunie hierarchiczną z Głową Kolegium biskupów i z jego członkami, czyli z samym Kolegium [12].

6. Sobór Watykański II naucza: „Kolegialna jedność uwidacznia się również we wzajemnych stosunkach poszczególnych biskupów z Kościołami partykularnymi i z Kościołem powszechnym. Biskup Rzymu, jako następca Piotra, jest trwałym i widzialnym źródłem i fundamentem jedności zarówno Kolegium Biskupów, jak i wszystkich wiernych. Poszczególni zaś biskupi są widzialnym źródłem i fundamentem jedności w Kościołach partykularnych, uformowanych na wzór Kościoła powszechnego, w których istnieje i z których się składa jeden i jedyny Kościół katolicki. Dlatego poszczególni biskupi reprezentują swój Kościół, wszyscy zaś razem z papieżem cały Kościół złączeni więzią pokoju, miłości i jedności” [13].

7. Należy podkreślić, że dzięki Bożej Opatrzności, w różnych miejscach w ciągu wieków, Apostołowie i ich następcy zakładali różne Kościoły, które łączyły się w różne grupy, zwłaszcza starożytne Kościoły patriarchalne. Powstanie konferencji biskupów w Kościele łacińskim jest jedną z najnowszych form, w których *communio Episcoporum* wyraża się w służbie *communio Ecclesiarum*, opartej na *communio fidelium*. Dlatego, bez uszczerbku dla władzy samego biskupa jako pasterza powierzonego mu Kościoła partykularnego, konferencje biskupów, w tym ich związki regionalne i kontynentalne, wraz z ich odpowiednimi wschodnimi strukturami hierarchicznymi, są obecnie jednym z najbardziej znaczących sposobów wyrażania i służenia kościelnej komunii w różnych regionach wraz z Biskupem Rzymskim, gwarantem jedności wiary i komunii [14].

Służba Kurii Rzymskiej

8. Kuria Rzymska służy papieżowi, który jako następca Piotra jest trwałym i widzialnym źródłem i fundamentem jedności zarówno Kolegium Biskupów, jak i wszystkich wiernych [15]. Na mocy tej więzi działalność Kurii Rzymskiej pozostaje również w organicznym związku z Kolegium Biskupów i z poszczególnymi biskupami, a także z konferencjami biskupów i ich związkami regionalnymi i kontynentalnymi oraz ze wschodnimi strukturami hierarchicznymi, które mają wielką użyteczność duszpasterską i wyrażają uczuciową i skuteczną komunie między biskupami. Kuria Rzymska nie stoi pomiędzy papieżem a biskupami, ale raczej służy im obu, w sposób właściwy dla natury każdego z nich.

9. Uwaga, jaką niniejsza Konstytucja apostolska poświęca konferencjom biskupów oraz w odpowiedni i adekwatny sposób wschodnim strukturom hierarchicznym, zmierza do wzmocnienia ich potencjału [16], aby nie działały one jako pośrednicy między Biskupem Rzymu a biskupami, ale raczej pozostawały do ich pełnej dyspozycji. Kompetencje przyznane im w niniejszych przepisach mają na celu wyrażenie kolegialnego wymiaru posługi biskupiej i pośrednio, umocnienie komunii kościelnej [17], przez nadanie konkretnej formy wspólnemu wykonywaniu niektórych funkcji pasterskich, dla dobra wiernych poszczególnych narodów lub danego terytorium [18].

Każdy chrześcijanin jest uczniem misjonarzem

10. Papież, biskupi i inni wyświęceni szafarze nie są jedynymi ewangelizatorami w Kościele. Oni „wiedzą, iż nie po to zostali ustanowieni przez Chrystusa, aby wziąć na samych sobie całe zbawcze posłannictwo Chrystusa w stosunku do świata” [19]. Każdy chrześcijanin, na mocy chrztu, jest uczniem-misjonarzem „w takiej mierze, w jakiej spotkał się z miłością Boga w Chrystusie Jezusie” [20]. Nie można tego nie brać pod uwagę przy uwspółcześnieniu Kurii, której reforma musi zatem przewidywać zaangażowanie świeckich kobiet i mężczyzn, także na stanowiskach kierowniczych i odpowiedzialnych. Ich obecność i uczestnictwo są również istotne, ponieważ współpracują dla dobra całego Kościoła [21], a ze względu na ich życie rodzinne, znajomość realiów społecznych i wiarę, która prowadzi ich do odkrywania Bożych dróg w świecie, mogą wnieść ważny wkład, zwłaszcza jeżeli chodzi o promocję rodziny, poszanowanie wartości życia i stworzenia, postrzeganie Ewangelii jako zaczynu rzeczywistości doczesnych i rozeznawanie znaków czasu.

Znaczenie reformy

11. Reforma Kurii Rzymskiej będzie rzeczywista i możliwa, jeżeli wyrośnie z reformy wewnętrznej, dzięki której uczynimy nasz „paradygmat duchowości soborowej”, wyrażony w „starożytnej historii Dobrego Samarytanina” [22], tego człowieka, który zbacza ze swojej ścieżki, by zbliżyć się do na wpół martwego człowieka, który nie należy do jego ludu i którego nawet nie zna. Chodzi tu o duchowość, która ma swoje źródło w miłości Boga, który pierwszy nas umiłował, kiedy byliśmy jeszcze biedni i grzeszni, i który przypomina nam, że naszym obowiązkiem jest służyć naszym braciom i siostram jak Chrystus, zwłaszcza, tym najbardziej potrzebującym, i aby oblicze Chrystusa zostało rozpoznane w obliczu każdego człowieka, a zwłaszcza mężczyzny i kobiety, którzy cierpią (por. *Mt 25, 40*).

12. Dlatego musi być jasne, że „reforma nie jest celem samym w sobie, lecz środkiem do dawania mocnego świadectwa chrześcijańskiego, do wspierania skuteczniejszej ewangelizacji, do promowania bardziej owocnego ducha ekumenicznego, do zachęcania do bardziej konstruktywnego dialogu ze wszystkimi. Reforma, gorąco pożądana przez większość kardynałów na kongregacjach generalnych przed konklawe, powinna jeszcze bardziej udoskonalić tożsamość samej Kurii Rzymskiej, a mianowicie wspomaganie następcy Piotra w sprawowaniu jego najwyższego urzędu pasterskiego dla dobra i w służbie Kościoła powszechnego i Kościołów partykularnych. Jest to zadanie, które umacnia jedność wiary i komunii Ludu Bożego, a także wspiera misję Kościoła w świecie. Z pewnością osiągnięcie takiego celu nie jest łatwe: wymaga czasu, determinacji, a przede wszystkim współpracy wszystkich. Aby to jednak osiągnąć, musimy przede wszystkim powierzyć się Duchowi Świętemu, który jest prawdziwym przewodnikiem Kościoła, prosząc w modlitwie o dar autentycznego rozeznania” [23].

II

ZASADY I KRYTERIA SŁUŻBY W KURII RZYMSKIEJ

Aby umożliwić i skutecznie urzeczywistnić misję duszpasterską Biskupa Rzymskiego, którą Chrystus Pan i Pasterz przyjął w trosce o cały Kościół (por. J 21, 51 n.) oraz aby zachować i pielęgnować relację między posługą Piotrową i posługą wszystkich biskupów, Papież „w wykonywaniu najwyższej, pełnej i bezpośredniej władzy wobec całego Kościoła korzysta z pomocy dykasterii Kurii Rzymskiej, które w jego imieniu i mocą jego autorytetu sprawują urząd dla dobra Kościołów i w służbie pasterzy” [24]. W ten sposób Kuria służy papieżowi i biskupom, którzy „wraz z następcą Piotra [...] zarządzają domem Boga żywego” [25]. Kuria sprawuje tę służbę wobec biskupów w ich Kościołach partykularnych, z uznaniem odpowiedzialności im powierzonej jako następcom Apostołów.

1. Służba na rzecz misji Papieża. Kuria Rzymska jest przede wszystkim narzędziem służby następcy Piotra, aby pomagać mu w jego misji bycia „trwałym i widzialnym źródłem i fundamentem jedności zarówno Kolegium Biskupów, jak wszystkich wiernych” [26], a także użytecznym dla biskupów, Kościołów partykularnych, konferencji biskupów oraz ich związków regionalnych i kontynentalnych, wschodnich struktur hierarchicznych oraz innych instytucji i wspólnot kościelnych.

2. Współodpowiedzialność w komunii. Reforma ta proponuje, w duchu „zdrowej decentralizacji” [27], pozostawić w kompetencji pasterzy rozstrzyganie, w ramach wykonywania „swojego zadania nauczycielskiego” i pasterskiego [28] kwestii, które dobrze znają [29] i które nie naruszają jedności doktryny, dyscypliny i komunii Kościoła, działając zawsze z tą współodpowiedzialnością, która jest owocem i wyrazem owego specyficznego *mysterium communionis*, jakim jest Kościół [30].

3. Służba na rzecz misji biskupów. W ramach współpracy z biskupami posługa, jaką Kuria im zapewnia, polega przede wszystkim na uznaniu i wspieraniu pracy, jaką wykonują dla Ewangelii i Kościoła, na udzielaniu we właściwym czasie rady, na zachęcaniu do nawracania duszpasterskiego, które promują, na solidarnym wspieraniu ich inicjatyw ewangelizacyjnych i preferencyjnej opcji duszpasterskiej na rzecz ubogich, ochrony małoletnich i osób bezradnych oraz na wszelkim wkładzie na rzecz rodziny ludzkiej, jedności i pokoju; krótko mówiąc, na ich inicjatywach, zmierzających do tego, aby ludzie mieli obfite życie w Chrystusie. Ta służba Kurii wobec misji biskupów i wobec *communio* jest proponowana także poprzez wypełnianie w duchu braterskim zadań polegających na czuwaniu, wspieraniu i umacnianiu wzajemnej komunii wrażliwej i skutecznej między następcą Piotra i biskupami.

4. Wsparcie dla Kościołów partykularnych i ich konferencji biskupów oraz wschodnich struktur hierarchicznych. Kościół katolicki obejmuje w świecie wiele narodów, języków i kultur, a zatem dysponuje wielkim skarbem skutecznego doświadczenia ewangelizacyjnego, którego nie wolno zaprzepaścić. Kuria Rzymska, służąc dobru *communio*, potrafi zebrać i wypracować, dzięki obecności Kościoła w świecie, bogactwo wiedzy i doświadczenia najlepszych inicjatyw i twórczych

propozycji dotyczących ewangelizacji poszczególnych Kościołów partykularnych, konferencji biskupów i wschodnich struktur hierarchicznych oraz sposobów działania w obliczu problemów, wyzwań, jako twórczych propozycji. Gromadząc te doświadczenia Kościoła w jego powszechności sprawia, że uczestniczą w nich, jako wsparcie, Kościoły partykularne, konferencje biskupów i wschodnie struktury hierarchiczne. Ważnym narzędziem dla tego rodzaju wymiany i dialogu są wizyty *ad limina Apostolorum* i sprawozdania z nich, przedstawiane przez biskupów.

5. Natura zastępcza Kurii Rzymskiej. Każda instytucja kurialna wypełnia swoją misję na mocy władzy otrzymanej od Biskupa Rzymskiego, w imieniu którego działa z władzą zastępczą w sprawowaniu jego *munus* prymacyjalnego. Z tego powodu każdy wierny może przewodniczyć dykasterii lub organowi, biorąc pod uwagę szczególne kompetencje, władzę rządzenia i pełnione przez nie zadania.

6. Duchowość. Kuria Rzymska przyczynia się do komunii Kościoła z Panem jedynie przez pielęgnowanie więzi wszystkich jej członków z Jezusem Chrystusem, poświęcając się z wewnętrzną gorliwością na rzecz planów Bożych i darów, które Duch Święty udziela swojemu Kościołowi, a także działając na rzecz rozwoju powołania wszystkich ochrzczonych do świętości. Konieczne jest zatem, aby we wszystkich instytucjach Kurii służba Kościołowi-*mysterium* pozostawała zjednoczona z doświadczeniem przymierza z Bogiem, wyrażanym we wspólnej modlitwie, duchowej odnowie i okresowej wspólnej celebracji Eucharystii. W ten sam sposób, wychodząc od spotkania z Jezusem Chrystusem, członkowie Kurii będą wypełniać swoje zadania z radosną świadomością bycia uczniami-misjonarzami w służbie całemu Ludowi Bożemu.

7. Uczciwość osobista i profesjonalizm. Oblicze Chrystusa odzwierciedla się w różnorodności twarzy Jego uczniów, którzy swoimi charyzmatami służą misji Kościoła. Dlatego też posługujący w Kurii są wybierani spośród biskupów, prezbiterów, diakonów, członków instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego oraz osób świeckich, które wyróżniają się życiem duchowym, dobrym doświadczeniem duszpasterskim, skromnością życia i miłością do ubogich, duchem komunii i służby, kompetencją w powierzonych im sprawach oraz umiejętnością rozeznawania znaków czasu. Należy zwrócić szczególną uwagę na dobór i formację personelu, a także na organizację pracy oraz rozwój osobisty i zawodowy każdej osoby.

8. Współpraca między dykasteriami. Komunia i uczestnictwo muszą być cechami wyróżniającymi wewnętrzną pracę Kurii i każdej z jej instytucji. Kuria Rzymska powinna coraz bardziej służyć komunii życia i jedności działania pasterzy Kościoła powszechnego. Dlatego też przełożeni dykasterii spotykają się okresowo z papieżem, indywidualnie i na spotkaniach wspólnych. Regularne spotkania sprzyjają przejrzystości i podejmowaniu wspólnych działań w celu omówienia planów pracy dykasterii oraz ich realizacji.

9. Spotkania międzydykasterialne i wewnątrzdykasterialne. Podczas spotkań międzydykasterialnych, które są wyrazem komunii i współpracy istniejącej w Kurii, rozpatrywane

są kwestie, które dotyczą wielu dykasterii. Zadanie zwoływania takich spotkań spoczywa na Sekretariacie Stanu, gdyż pełni on funkcję Sekretariatu Papieskiego. Przejawem komunii i współpracy są także odpowiednie cykliczne spotkania członków dykasterii: zebrania plenarne, konsulty i kongresy. Ten duch powinien również ożywiać spotkania biskupów z dykasteriami, zarówno indywidualne, jak i zbiorowe, a także przy okazji wizyt *ad limina Apostolorum*.

10. Świadectwo katolickości. Katolickość Kościoła musi znaleźć odzwierciedlenie w wyborze kardynałów, biskupów i innych współpracowników. Wszyscy zaproszeni do służby w Kurii Rzymskiej są znakiem komunii i solidarności z Biskupem Rzymu ze strony biskupów i przełożonych instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego, którzy powierzają do dyspozycji Kurii Rzymskiej wykwalifikowanych współpracowników wywodzących się z różnych kultur.

11. Redukcja liczby dykasterii. Konieczne było zmniejszenie liczby dykasterii, łącząc te, których cele były bardzo zbliżone lub wzajemnie się uzupełniały, a także usprawnienie ich działania, w celu uniknięcia nakładania się właściwości i zwiększenie ich efektywności pracy.

12. Reforma, zgodnie z życzeniem Pawła VI, ma przede wszystkim zapewnić, aby w samej Kurii i w całym Kościele iskra Bożej miłości mogła „rozpalić zasady, doktryny i zamiary, które określił Sobór, a które rozpalone miłością mogą rzeczywiście spowodować w Kościele i w świecie tę odnowę myśli, działalności, zwyczajów i siły moralnej oraz radości i nadziei, które były celem samego Soboru” [31].

III

PRZEPISY OGÓLNE

Pojęcie Kurii Rzymskiej

Art. 1

Kuria Rzymska jest instytucją, którą Biskup Rzymski posługuje się zwyczajnie w wykonywaniu swojego najwyższego urzędu pasterskiego i swojej powszechnej misji w świecie. Służy papieżowi, następcy Świętego Piotra i biskupom, następcom Apostołów, w sposób właściwy naturze każdego z nich, wypełniając z duchem ewangelicznym własną funkcję, działając dla dobra i w służbie komunii, jedności i budowania Kościoła powszechnego oraz zwracając uwagę na potrzeby świata, w którym Kościół jest powołany do wypełnienia swojej misji.

Duszpasterski charakter działalności kurialnych

Art. 2

Ponieważ wszyscy członkowie Ludu Bożego, każdy według własnego stanu, uczestniczą w misji Kościoła, ci którzy pełnią służbę w Kurii Rzymskiej współpracują w sposób odpowiedni zarówno do posiadanej wiedzy i kompetencji, jak i do doświadczenia duszpasterskiego.

Art. 3

Pracownik Kurii Rzymskiej i innych instytucji związanych ze Stolicą Świętą pełni posługę duszpasterską, wspierając misję Biskupa Rzymu i biskupów w ich odpowiedzialności wobec Kościoła powszechnego. Służba ta winna być ożywiona i pełniona z najwyższym poczuciem współpracy, współodpowiedzialności i szacunku dla kompetencji innych.

Art. 4

Duszpasterski charakter posługi kurialnej jest ożywiany i wzbogacany przez szczególną duchowość opartą na wzajemnej relacji wewnętrznej, jaka istnieje między Kościołem powszechnym a Kościołem partykularnym.

Art. 5

Specyfika posługi duszpasterskiej Kurii Rzymskiej wymaga, aby każdy poczuł swoje powołanie do przykładowego życia wobec Kościoła i świata. Oznacza to dla wszystkich wymagający obowiązek bycia uczniami-misjonarzami, ukazując przykład oddania, ducha pobożności, służby i przyjmowania tych, którzy się do niego zwracają.

Art. 6

Pełniąc służbę w Kurii Rzymskiej, na miarę swych możliwości i bez uszczerbku dla pełnionego przez siebie zadania, duchowni powinni także zajmować się duszpasterstwem, podobnie jak członkowie instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego, a świeccy powinni współpracować w działalności duszpasterskiej własnych wspólnot lub innych grup kościelnych, stosownie do swych zdolności i możliwości.

Zasady funkcjonowania Kurii Rzymskiej

Art. 7

§1. Dla prawidłowego funkcjonowania każdej z jednostek Kurii Rzymskiej niezbędne jest, aby oprócz oddania i prawości, osoby w niej pracujące posiadały odpowiednie kwalifikacje. Wiąże się to z profesjonalizmem, jak również z kompetencjami i umiejętnościami w dziedzinie, w której dana osoba została powołana do pełnienia swoich obowiązków. Kształtuje się to i nabywa z czasem poprzez doświadczenie, studia i stałe doskonalenie, jednakże konieczne jest odpowiednie

przygotowanie w tym zakresie już od samego początku.

§2. Poszczególne jednostki Kurii Rzymskiej, każda ze względu na swój charakter i obszar właściwości, powinny zapewnić swoim pracownikom stałe szkolenie.

Art. 8

§1. Działalność każdej z jednostek Kurii Rzymskiej powinna być zawsze inspirowana kryteriami racjonalności i funkcjonalności, odpowiadając na pojawiające się z biegiem czasu sytuacje i dostosowując się do potrzeb Kościoła powszechnego i Kościołów partykularnych.

§2. Funkcjonalność, mająca na celu zapewnienie jak najlepszej i najskuteczniejszej posługi, wymaga, aby osoby pełniące służbę w Kurii Rzymskiej były zawsze gotowe do wykonywania swoich zadań zgodnie z potrzebami.

Art. 9

§1. Każda dykasteria, organ lub urząd, w wykonywaniu swojego szczególnego zadania, są powołane, z racji samej misji, w której uczestniczy, do ich realizacji w sposób zbieżny z innymi dykasteriami, organami lub urzędami w dynamice wzajemnej współpracy, zgodnie ze swoją właściwością, w stałej współzależności i wzajemnym powiązaniu działań.

§2. Zbieżność ta powinna być realizowana także w każdej dykasterii, organie lub urzędzie przez wszystkich, poprzez wypełnianie swojego zadania w taki sposób, aby praca każdego z nich sprzyjała zdyscyplinowanemu i skutecznemu funkcjonowaniu, ponad różnicami kulturowymi, językowymi i narodowymi.

§3. Postanowienia §§ 1 i 2 odnoszą się również do Sekretariatu Stanu, ze szczególną właściwą mu specyfiką jako Sekretariatu Papieskiego.

Art. 10

Każda dykasteria, organ lub urząd, w wykonywaniu swoich zadań, regularnie i wiernie korzysta z zebrań przewidzianych w niniejszej Konstytucji apostolskiej, takich jak kongres, sesje zwyczajne i plenarne. Regularnie odbywają się również spotkania przełożonych dykasterii i spotkania międzydykasterialne.

Art. 11

Urząd Pracy Stolicy Apostolskiej zajmuje się wszystkim, co dotyczy świadczenia pracy personelu zatrudnionego w Kurii Rzymskiej i sprawami z tym związanymi, zgodnie ze swoją właściwością,

chroniąc i promując prawa pracowników, zgodnie z zasadami nauki społecznej Kościoła.

Struktura Kurii Rzymskiej

Art. 12

§1. Kuria Rzymska składa się z Sekretariatu Stanu, dykasterii i organów, równych sobie pod względem prawnym.

§2. Pod pojęciem instytucji kurialnych rozumie się jednostki Kurii Rzymskiej, o których mowa w § 1.

§3. Urzędami Kurii Rzymskiej są: Prefektura Domu Papieskiego, Papieski Urząd do spraw Celebracji Liturgicznych i Kamerling Świętego Kościoła Rzymskiego.

Art. 13

§1. W skład każdej instytucji kurialnej wchodzi prefekt lub osoba z nim zrównana, odpowiednia liczba członków, jeden lub więcej sekretarzy, którzy wspomagają prefekta, wspólnie, ale w podporządkowaniu hierarchicznym, jeden lub kilku podsekretarzy, którzy są wspierani przez różnych urzędników i konsultorów.

§2. Ze względu na swój własny i specyficzny charakter lub na podstawie ustawy specjalnej, określona instytucja kurialna może mieć inną strukturę niż ta, o której stanowi § 1.

Art. 14

§1. Instytucja kurialna jest kierowana przez prefekta lub osobę z nim zrównaną, który nią zarządza i ją reprezentuje.

§2. Sekretarz, we współpracy z podsekretarzem lub podsekretarzami, wspiera prefekta w prowadzeniu spraw instytucji kurialnej i kierowaniu personelem.

§3. Urzędnicy, którzy w miarę możliwości pochodzą z różnych regionów świata, tak by Kuria Rzymska odzwierciedlała powszechność Kościoła, mają być dobierani spośród duchownych, członków instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego oraz osób świeckich, wyróżniających się odpowiednim doświadczeniem, wiedzą potwierdzoną odpowiednimi kwalifikacjami, cnotą i roztropnością. Powinni oni być wybierani według obiektywnych i przejrzystych kryteriów oraz mieć stosowną liczbę lat doświadczenia w działalności duszpasterskiej.

§4. Zdarność kandydatów na urzędników winna być zweryfikowana w odpowiedni sposób.

§5. Przy wyborze duchownych na urzędników należy w miarę możliwości dążyć do odpowiedniej równowagi między diecezjami (eparchiami) a członkami instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego.

Art. 15

Członkowie instytucji kurialnych są mianowani spośród kardynałów rezydujących zarówno w Rzymie, jak i poza nim, do których można dołączyć, jako szczególnie kompetentnych w danej dziedzinie, niektórych biskupów, zwłaszcza diecezjalnych (eparchialnych), a także, w zależności od charakteru dykasterii, niektórych prezbiterów i diakonów, niektórych członków instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego oraz niektórych wiernych świeckich.

Art. 16

Konsultorzy instytucji i urzędów kurialnych są mianowani spośród wiernych, którzy wyróżniają się wiedzą, sprawdzonymi zdolnościami i roztropnością. Ich wyszukiwanie oraz wybór wymagają w jak największym stopniu uwzględnienia kryterium powszechności.

Art. 17

§1. Prefekt lub osoba z nim zrównana, członkowie, sekretarz, podsekretarz i inni wyżsi urzędnicy wyznaczeni na stanowiska przełożonych urzędów, osoby z nimi zrównane i eksperci, a także konsultorzy, są mianowani przez Biskupa Rzymskiego na pięcioletnią kadencję.

§2. Prefekt i sekretarz, po osiągnięciu wieku przewidzianego w Regulaminie Generalnym Kurii Rzymskiej, muszą złożyć rezygnację na ręce Biskupa Rzymskiego, który po rozważeniu wszystkich okoliczności podejmie decyzję.

§3. Członkowie, którzy ukończyli osiemdziesiąt lat, ustępują z urzędu. Jednak ci, którzy należą do którejś z instytucji kurialnych z racji innego pełnionego zadania, ustępując z niego, przestają także być członkami instytucji.

§4. Co do zasady, po pięciu latach, urzędnicy duchowni i członkowie instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego, którzy pełnili posługę w instytucjach i urzędach kurialnych, powracają do posługi duszpasterskiej w swojej diecezji (eparchii) lub w instytutach bądź stowarzyszeniach, do których należą. Jeżeli przełożeni Kurii Rzymskiej uznają to za stosowne, posługę można przedłużyć na kolejne pięć lat.

Art. 18

§1. W przypadku wakansu Stolicy Apostolskiej wszyscy przełożeni instytucji kurialnych i członkowie ustępują z urzędu. Wyjątkiem jest Penitencjarz Większy, który nadal prowadzi zwyczajne sprawy należące do jego właściwości, przedstawiając kolegium kardynałów te, które należałoby przedstawić Biskupowi Rzymskiemu, a także Jałmużnik Jego Świątobliwości, który kontynuuje wykonywanie dzieł miłosierdzia, według tych samych kryteriów, jakie stosowano podczas pontyfikatu, pozostając pod władzą Kolegium Kardynalskiego, aż do wyboru nowego Biskupa Rzymskiego.

§2. Podczas wakansu Stolicy Apostolskiej sekretarze sprawują zwykły zarząd instytucjami kurialnymi, załatwiając jedynie sprawy związane ze zwyczajną administracją. W ciągu trzech miesięcy od wyboru Biskupa Rzymskiego muszą zostać oni przez niego zatwierdzeni na swoim urzędzie.

§3. Mistrz Papieskich Ceremonii Liturgicznych podejmuje zadania przewidziane przez przepisy dotyczące wakansu Stolicy Apostolskiej i wyboru Biskupa Rzymskiego.

Art. 19

Każda z instytucji kurialnych i urzędów posiada własne archiwum bieżące, w którym dokumenty otrzymywane i kopie dokumentów wysłanych są rejestrowane i przechowywane w należyтым porządku, bezpiecznie i zgodnie z odpowiednimi kryteriami.

Właściwość instytucji kurialnych i obowiązująca w nich procedura

Art. 20

Właściwość instytucji kurialnych jest zwykle określana przedmiotowo. Możliwe jest jednak, że właściwości są określane także na podstawie innych racji.

Art. 21

Każda z instytucji kurialnych, w zakresie swojej właściwości:

- 1) zajmuje się sprawami, które ze względu na ich charakter lub na mocy przepisów prawa są zastrzeżone dla Stolicy Apostolskiej;
- 2) zajmuje się sprawami zleconymi przez Biskupa Rzymskiego;
- 3) rozpatruje kwestie i problemy, które wykraczają poza zakres właściwości poszczególnych biskupów diecezjalnych (eparchialnych) lub organów biskupich (konferencji lub wschodnich struktur hierarchicznych);

4) bada najpoważniejsze problemy obecnych czasów w celu bardziej odpowiedniego, skoordynowanego i skutecznego działania duszpasterskiego Kościoła, zawsze w porozumieniu i zgodnie z właściwością Kościołów partykularnych, konferencji biskupów, ich związków regionalnych i kontynentalnych oraz wschodnich struktur hierarchicznych;

5) promuje, wspiera i zachęca do podejmowania inicjatyw i propozycji dla dobra Kościoła powszechnego;

6) rozpatruje i w razie potrzeby rozstrzyga sprawy, które wierni, korzystając z przysługującego im prawa, kierują bezpośrednio do Stolicy Apostolskiej.

Art. 22

Wszelkie konflikty właściwości między dykasteriami i między nimi a Sekretariatem Stanu należy przedłożyć Najwyższemu Trybunałowi Sygnatury Apostolskiej, chyba że Biskup Rzymski zechce postanowić inaczej.

Art. 23

Każda z instytucji kurialnych zajmuje się sprawami należącymi do jej właściwości zgodnie z prawem powszechnym i prawem specjalnym Kurii Rzymskiej, a także według własnych przepisów, stosując prawo zawsze z zachowaniem słuszności kanonicznej, mając na uwadze i troszcząc się o sprawiedliwość, dobro Kościoła i zbawienie dusz.

Art. 24

Przełożeni instytucji kurialnych lub w ich zastępstwie sekretarze, są przyjmowani osobiście przez Biskupa Rzymskiego w formie przez niego ustalonej, aby regularnie i często referować sprawy bieżące, działalność i programy.

Art. 25

Do przełożonego dykasterii, o ile dla poszczególnych dykasterii nie ustalono inaczej, należy zwołanie kongresu, w skład którego wchodzi sam przełożony, sekretarz, podsekretarz i, według oceny przełożonego dykasterii, wszyscy lub część urzędników:

1) w celu zbadania konkretnych spraw i wskazania ich rozwiązania z natychmiastową decyzją lub proponując przedstawienie ich na sesji zwyczajnej, plenarnej lub zebraniu międzydykasterialnym, bądź też przedłożenie ich Biskupowi Rzymskiemu;

2) w celu przydzielenia konsultorom lub innym ekspertom spraw, które wymagają szczegółowego

studium;

3) w celu rozpatrzenia wniosków o udzielenie uprawnień lub reskryptów, zgodnie z właściwością dykasterii.

Art. 26

§1. Członkowie dykasterii zbierają się na sesjach zwyczajnych i sesjach plenarnych.

§2. Na sesje zwyczajne, dotyczące spraw zwykłych lub częstych, wystarczy wezwać członków dykasterii zamieszkałych w Rzymie.

§3. Na sesję plenarną wzywani są wszyscy członkowie dykasterii. Powinna się ona odbywać co dwa lata, chyba że *Ordo servandus* dykasterii przewiduje dłuższy okres, i zawsze po poinformowaniu Biskupa Rzymskiego. Dla sesji plenarnej są zastrzeżone sprawy i zagadnienia większej wagi, które wynikają z charakteru dykasterii. Należy ją także zwoływać w sprawach o charakterze ogólnym oraz w tych, które przełożony dykasterii uzna za konieczne do rozpatrzenia w ten sposób.

§4. W planowaniu prac sesji, zwłaszcza plenarnych, które wymagają obecności wszystkich członków, należy dążyć do racjonalizacji działań, w tym do korzystania z wideokonferencji i innych środków komunikacji, które są wystarczająco poufne i bezpieczne, tak by umożliwić efektywną wspólną pracę, niezależnie od rzeczywistej fizycznej obecności w tym samym miejscu.

§5. Sekretarz uczestniczy we wszystkich sesjach z prawem głosu.

Art. 27

§1. Do konsultorów i osób z nimi zrównanymi należy zbadanie powierzonego im zagadnienia i przedstawienie opinii na dany temat, zazwyczaj w formie pisemnej.

§2. W razie potrzeby i zgodnie z charakterem dykasterii, konsultorzy – wszyscy lub niektórzy z nich, z uwzględnieniem ich szczególnych kompetencji – mogą być zwołani kolegialnie w celu zbadania szczególnych zagadnień i przedstawienia opinii.

§3. W poszczególnych przypadkach, o konsultację mogą zostać poproszone także osoby spoza grona konsultorów, które wyróżniają się szczególnymi kompetencjami i doświadczeniem w dziedzinie, która ma być omówiona.

Art. 28

§1. Sprawy wchodzące w zakres właściwości mieszanych, to znaczy należące do kilku dykasterii, są rozpatrywane wspólnie przez zainteresowane dykasterie.

§2. Przełożony dykasterii, do której sprawa została skierowana jako pierwsza, zwołuje zebranie z urzędu lub na wniosek innej zainteresowanej dykasterii, w celu skonfrontowania różnych punktów widzenia i podjęcia ustaleń.

§3. Jeżeli materia danej sprawy tego wymaga, należy ją skierować na wspólną sesję plenarną zainteresowanych dykasterii.

§4. Zebraniu przewodniczy przełożony dykasterii, która je zwołała, lub sekretarz, jeżeli w zebraniu uczestniczą tylko sekretarze.

§5. W celu rozpatrywania spraw z zakresu właściwości mieszanych, które wymagają wzajemnych i częstych konsultacji, gdy uzna się to za konieczne, przełożony dykasterii, która jako pierwsza zaczęła zajmować się daną sprawą lub do której sprawa została najpierw skierowana, za uprzednią zgodą Biskupa Rzymskiego ustanawia specjalną komisję międzydykasterialną.

Art. 29

§1. Instytucja kurialna, która przygotowuje dokument natury ogólnej, przed przedłożeniem go Biskupowi Rzymskiemu, przekazuje tekst innym zainteresowanym instytucjom kurialnym, w celu otrzymania ewentualnych uwag, poprawek i sugestii, w celu jego udoskonalenia, tak by po porównaniu różnych perspektyw i ocen, można było osiągnąć spójne zastosowanie tego dokumentu.

§2. Dokumenty lub oświadczenia w sprawach dotyczących stosunków z państwami oraz z innymi podmiotami prawa międzynarodowego wymagają uprzedniego uzyskania *nulla osta* Sekretariatu Stanu.

Art. 30

Instytucja kurialna nie może wydawać ustaw ani dekretych ogólnych z mocą ustawy, ani uchylać obowiązujących przepisów prawa powszechnego, chyba że w przypadkach poszczególnych i wyjątkowych oraz po uzyskaniu specjalnego zatwierdzenia przez Biskupa Rzymskiego.

Art. 31

§1. Nienaruszalną zasadą jest to, że w sprawach ważnych lub nadzwyczajnych nie wolno uczynić nic, zanim przełożony instytucji kurialnej nie powiadomi o tym Biskupa Rzymskiego.

§2. Decyzje i postanowienia dotyczące spraw o większym znaczeniu muszą być przedkładane do zatwierdzenia Biskupowi Rzymskiemu, z wyjątkiem tych spraw, co do których instytucje kurialne otrzymały specjalne upoważnienia oraz z wyjątkiem wyroków Trybunału Roty Rzymskiej i Najwyższego Trybunału Sygnatury Apostolskiej, wydanych w zakresie swoich właściwości.

§3. W odniesieniu do specjalnych upoważnień przyznanych każdej instytucji kurialnej, prefekt lub osoba z nim zrównana jest zobowiązany do okresowej weryfikacji i oceny, wspólnie z Biskupem Rzymskim, ich skuteczności, praktyczności oraz właściwości w ramach Kurii Rzymskiej i przydatności dla Kościoła powszechnego.

Art. 32

§1. Rekursy hierarchiczne są przyjmowane, rozpatrywane i rozstrzygane, zgodnie z prawem, przez instytucje kurialne, właściwe ze względu na przedmiot sprawy. W przypadku wątpliwości co do ustalenia właściwości sprawę rozstrzyga Najwyższy Trybunał Sygnatury Apostolskiej.

§2. Sprawy, które powinny być rozpatrywane na drodze sądowej, przekazuje się do właściwych trybunałów.

Art. 33

Instytucje kurialne współpracują, zgodnie ze swoją właściwością, w pracach Sekretariatu Generalnego Synodu, z uwzględnieniem tego, co zostało szczegółowo ustalone w przepisach samego synodu, który skutecznie służy Biskupowi Rzymskiemu, zgodnie z zasadami przez niego ustalonymi lub które zostaną ustalone w sprawach większej wagi, dla dobra całego Kościoła.

Zebranie przełożonych instytucji kurialnych

Art. 34

§1. W celu zapewnienia większej spójności i przejrzystości pracy Kurii, na polecenie Biskupa Rzymskiego, przełożeni instytucji kurialnych zbierają się regularnie, aby wspólnie omawiać plany pracy poszczególnych instytucji i ich zastosowanie, koordynować wspólną pracę, udzielać i otrzymywać informacje oraz badać sprawy większej wagi; przedstawiać opinie i sugestie; podejmować decyzje, które zostaną przedłożone Biskupowi Rzymskiemu.

§2. Posiedzenia są zwoływane i koordynowane przez Sekretarza Stanu w porozumieniu z Biskupem Rzymskim.

Art. 35

Jeżeli Biskup Rzymski uzna to za stosowne, najważniejsze sprawy o charakterze ogólnym, które były już przedmiotem obrad zebrania przełożonych instytucji kurialnych, mogą być również rozpatrywane przez kardynałów zebranych na konsystorzu, zgodnie z prawem własnym.

Kuria Rzymska w służbie Kościołom partykularnym

Art. 36

§1. Instytucje kurialne winny współpracować w najważniejszych sprawach z Kościołami partykularnymi, konferencjami biskupów, ich związkami regionalnymi i kontynentalnymi oraz wschodnimi strukturami hierarchicznymi.

§2. Jeżeli sprawa tego wymaga, dokumenty o charakterze ogólnym i dużym znaczeniu lub dotyczące w sposób szczególny niektórych Kościołów partykularnych, powinny być przygotowywane z uwzględnieniem opinii konferencji biskupów, związków regionalnych i kontynentalnych oraz wschodnich struktur hierarchicznych, których dotyczą.

§3. Instytucje kurialne niezwłocznie potwierdzają otrzymanie spraw przedstawionych im przez Kościoły partykularne, badają je z należytą starannością i troską oraz udzielają możliwie jak najszybciej właściwej odpowiedzi.

Art. 37

W sprawach dotyczących Kościołów partykularnych instytucje kurialne powinny konsultować się z legatami papieskimi, którzy sprawują w nich swój urząd, i nie zaniedbywać powiadamiania ich, jak również konferencji biskupów i wschodnich struktur hierarchicznych, o podjętych decyzjach.

Wizyta ad limina Apostolorum

Art. 38

Zgodnie z tradycją i przepisami prawa kanonicznego, pasterze każdego Kościoła partykularnego składają wizytę *ad limina Apostolorum* w ustalonych terminach.

Art. 39

Wizyta ta ma szczególne znaczenie dla jedności i komunii w życiu Kościoła, ponieważ stanowi wydarzenie najwyższej wagi w relacjach pasterzy każdego Kościoła partykularnego oraz każdej konferencji biskupów i każdej wschodniej struktury hierarchicznej z Biskupem Rzymu. Przyjmując bowiem swoich braci w biskupstwie, omawia z nimi sprawy dotyczące dobra Kościołów i pasterskiej misji biskupów, utwierdza ich i wspiera w wierze i miłości. W ten sposób umacniają się

wieży komunii hierarchicznej i podkreśla się zarówno katolickość Kościoła, jak i jedność Kolegium biskupów.

Art. 40

§1. Pasterze każdego Kościoła partykularnego, powołani do udziału w wizycie, powinni przygotować ją z troską i starannością, przedstawiając Stolicy Apostolskiej, we wskazanych przez nią terminach, szczegółowe sprawozdanie ze stanu powierzonych im diecezji (eparchii), w tym sprawozdanie o sytuacji finansowej i majątkowej.

§2. Sprawozdanie, godzące zwięzłość z jasnością, powinno cechować się precyzją i konkretnością w opisie rzeczywistej sytuacji Kościoła partykularnego. Musi zawierać również ocenę wsparcia otrzymanego od instytucji kurialnych i wyrażać oczekiwania wobec samej Kurii dotyczące zadań, które mają być wykonywane we współpracy.

§3. W celu ułatwienia dyskusji, pasterze Kościołów partykularnych dołączają do szczegółowego sprawozdania tekst streszczenia podsumowującego główne zagadnienia.

Art. 41

Wizyta składa się z trzech głównych momentów: pielgrzymki do grobów Ksiąg Apostolskich, spotkania z Biskupem Rzymskim oraz dyskusji w dykasteriach i organach wymiaru sprawiedliwości Kurii Rzymskiej.

Art. 42

§1. Prefekci lub osoby z nimi zrównane oraz odpowiedni sekretarze dykasterii i organów wymiaru sprawiedliwości powinni starannie przygotować się do spotkania z pasterzami Kościołów partykularnych, konferencjami biskupów i wschodnimi strukturami hierarchicznymi, uważnie zapoznając się z nadsyłanymi przez nich sprawozdaniami.

§2. Spotykając się z pasterzami, o których mowa w § 1, prefekci lub osoby z nimi zrównane oraz odpowiedni sekretarze dykasterii i organów wymiaru sprawiedliwości, w szczerym i serdecznym dialogu udzielają im rad i zachęt oraz dają im sugestie i odpowiednie wskazania, aby przyczyniali się do dobra i rozwoju całego Kościoła, do zachowywania wspólnej dyscypliny, zbierając od nich sugestie i wskazania, które pozwolą im coraz skuteczniej pełnić swoją posługę.

Regulaminy

Art. 43

§1. Odnośnie do sposobu postępowania, bez uszczerbku dla przepisów obowiązujących kodeksów, zasad i kryteriów określonych w części II oraz przepisów ustanowionych w niniejszej Konstytucji apostolskiej, należy przestrzegać odpowiednio zatwierdzonego przez Biskupa Rzymskiego Regulaminu Generalnego Kurii Rzymskiej, tj. zbioru przepisów wspólnych, zgodnie z którymi ustala się porządek i sposób postępowania i załatwiania spraw w Kurii oraz tam, gdzie jest to wyraźnie przewidziane, w instytucjach związanych ze Stolicą Świętą.

§2. Każda instytucja kurialna i każdy urząd powinny posiadać własne *Ordo servandus*, czyli przepisy własne, zatwierdzone przez Biskupa Rzymskiego, zgodnie z którymi należy rozstrzygać sprawy.

IV

SEKRETARIAT STANU

Art. 44

Sekretariat Stanu, jako Sekretariat Papieski, bezpośrednio wspomaga Biskupa Rzymskiego w wykonywaniu jego najwyższej misji.

Art. 45

§1. Jest kierowany przez Sekretarza Stanu.

§2. Składa się z trzech Sekcji: Sekcji do Spraw Ogólnych, kierowanej przez substytutę, przy pomocy asesora; Sekcji do spraw Stosunków z Państwami i Organizacjami Międzynarodowymi, kierowanej przez własnego sekretarza, przy pomocy podsekretarza i podsekretarza do spraw sekcji multilateralnej; Sekcji do spraw Personelu Dyplomatycznego Stolicy Świętej, kierowanej przez Sekretarza do spraw Przedstawicielstw Papieskich, przy pomocy podsekretarza.

Sekcja do Spraw Ogólnych

Art. 46

Do Sekcji do Spraw Ogólnych należy przede wszystkim załatwianie spraw należących do codziennej posługi Biskupa Rzymskiego; zajmowanie się sprawami wykraczającymi poza zwyczajną właściwość instytucji kurialnych i innych instytucji Stolicy Apostolskiej; promowanie koordynacji pomiędzy dykasteriami, instytucjami i urzędami, przy poszanowaniu autonomii każdej z nich. W jej gestii leży także wszystko to, co odnosi się do przedstawicielstw dyplomatycznych

państw przy Stolicy Świętej.

Art. 47

Należy do niej także:

- 1) redagowanie i przesyłanie konstytucji apostolskich, dekretów, listów apostolskich, listów i innych dokumentów przekazanych jej przez Biskupa Rzymskiego;
- 2) troska o wydawanie akt i publicznych dokumentów Stolicy Świętej w organie urzędowym *Acta Apostolicae Sedis*;
- 3) udzielanie Dykasterii do spraw Komunikacji instrukcji na temat oficjalnych wiadomości dotyczących aktywności Biskupa Rzymskiego jak i działalności Stolicy Świętej;
- 4) przechowywanie ołowianej pieczęci oraz pierścienia Rybaka.

Art. 48

Do tej Sekcji należy także:

- 1) troska o cykliczne spotkania przełożonych instytucji kurialnych i realizację odpowiednich postanowień;
- 2) zajmowanie się wszystkimi dokumentami odnoszącymi się do nominacji dokonywanych lub zatwierdzanych przez Biskupa Rzymskiego w odniesieniu do prefekta lub osoby z nim zrównanej, członków, sekretarza, podsekretarza lub podsekretarzy oraz konsultorów instytucji kurialnych i urzędów, instytucji związanych ze Stolicą Apostolską lub z nią współpracujących oraz personelu dyplomatycznego;
- 3) przygotowywanie dokumentów odnoszących się do odznaczeń papieskich;
- 4) gromadzenie, porządkowanie i publikowanie statystyk dotyczących życia Kościoła na całym świecie.

Sekcja do spraw Stosunków z Państwami i Organizacjami Międzynarodowymi

Art. 49

Właściwym zadaniem Sekcji do spraw Stosunków z Państwami i Organizacjami Międzynarodowymi jest zajmowanie się sprawami, które winny być omawiane z odpowiednimi władzami świeckimi.

Należy do niej:

- 1) troska o stosunki dyplomatyczne i polityczne Stolicy Świętej z państwami i innymi podmiotami prawa międzynarodowego oraz zajmowanie się sprawami wspólnymi dla promowania dobra Kościoła i społeczności świeckiej, także poprzez zawieranie konkordatów i innych umów międzynarodowych, uwzględniając opinię zainteresowanych organów biskupich;
- 2) reprezentowanie Stolicy Świętej w organizacjach międzynarodowych i międzyrządowych, jak również na multilateralnych konferencjach międzyrządowych, korzystając, w razie potrzeby, ze współpracy właściwych dykasterii i organów Kurii Rzymskiej;
- 3) udzielanie *nulla osta*, za każdym razem, gdy dykasteria lub organ Kurii Rzymskiej zamierza wydać deklarację lub dokument dotyczący stosunków międzynarodowych lub stosunków z władzami świeckimi.

Art. 50

§1. W szczególnych okolicznościach, na zlecenie Biskupa Rzymskiego, sekcja ta, w porozumieniu z właściwymi dykasteriami Kurii Rzymskiej, zajmuje się sprawami dotyczącymi obsadzania Kościołów partykularnych, a także ustanawiania nowych Kościołów i dokonywania zmian w nich i w ich organach.

§2. W pozostałych przypadkach, zwłaszcza tam, gdzie obowiązują porozumienia konkordatowe, należy do niej zajmowanie się wszystkim, co dotyczy stosunków z rządami.

Art. 51

§1. Sekcja jest wspomagana przez własną radę, która zajmuje się konkretnymi sprawami.

§2. W sekcji, w razie potrzeby, mogą zostać utworzone stałe komisje do podjęcia niektórych spraw lub ogólnych zagadnień dotyczących różnych kontynentów i poszczególnych obszarów geograficznych.

Sekcja do spraw Personelu Dyplomatycznego Stolicy Świętej

Art. 52

§1. Sekcja do spraw Personelu Dyplomatycznego Stolicy Świętej zajmuje się sprawami dotyczącymi osób pełniących służbę dyplomatyczną Stolicy Świętej, w szczególności ich warunkami życia i pracy oraz ich formacją stałą. W ramach swoich obowiązków, sekretarz odwiedza siedziby legatów papieskich, zwołuje i przewodniczy posiedzeniom dotyczącym ich

obsady.

§2. Sekcja współpracuje z prezydentem Papieskiej Akademii Kościelnej w zakresie doboru i szkolenia kandydatów do służby dyplomatycznej Stolicy Świętej oraz utrzymuje kontakty z emerytowanym personelem dyplomatycznym.

§3. Sekcja wykonuje swoje funkcje w ścisłej współpracy z Sekcją do Spraw Ogólnych i Sekcją do spraw Stosunków z Państwami i Organizacjami Międzynarodowymi, które to, każda w swoim zakresie, zajmują się także sprawami dotyczącymi legatów papieskich.

V

DYKASTERIE

Dykasteria do spraw Ewangelizacji

Art. 53

§1. Dykasteria służy dziełu ewangelizacji, aby Chrystus, Światłość narodów, był znany i by dawano o Nim świadectwo w słowach i czynach oraz aby budowane było Jego Ciało mistyczne, którym jest Kościół. Dykasteria jest właściwa w podstawowych sprawach ewangelizacji w świecie oraz w zakresie ustanawiania, towarzyszenia i wspierania nowych Kościołów partykularnych, z zachowaniem właściwości Dykasterii do spraw Kościołów Wschodnich.

§ 2. Dykasteria składa się z dwóch sekcji: Sekcji do spraw Podstawowych Zagadnień Ewangelizacji w Świecie i Sekcji do spraw Pierwszej Ewangelizacji i Nowych Kościołów Partykularnych na terytoriach podlegających jej właściwości.

Art. 54

Dykasterii do spraw Ewangelizacji przewodniczy bezpośrednio Biskup Rzymski. Każda z dwóch sekcji jest zarządzana w jego imieniu i jego władzą przez pro-prefekta, wspomaganego zgodnie z art. 14 § 2.

Sekcja do spraw Podstawowych Zagadnień Ewangelizacji w Świecie

Art. 55

§1. Zadaniem sekcji jest zgłębianie, we współpracy z Kościołami partykularnymi, konferencjami biskupów i wschodnimi strukturami hierarchicznymi, instytutami życia konsekrowanego i stowarzyszeniami życia apostołskiego, podstawowych zagadnień ewangelizacji i rozwoju

skutecznego głoszenia Ewangelii, określając ich odpowiednie formy, narzędzia i język. Sekcja gromadzi najbardziej znaczące doświadczenia w dziedzinie ewangelizacji, udostępniając je całemu Kościołowi.

§2. Sekcja pobudza do refleksji nad historią ewangelizacji i misji, zwłaszcza w relacji do wydarzeń politycznych, społecznych i kulturowych, które naznaczyły i uwarunkowały głoszenie Ewangelii.

Art. 56

§1. Sekcja, poprzez studia i wymianę doświadczeń, wspiera Kościoły partykularne w procesie inkulturacji Dobrej Nowiny Jezusa Chrystusa w różnych kulturach i grupach etnicznych oraz w dziele ich ewangelizacji, zwracając szczególną uwagę na pobożność ludową.

§2. W krzewieniu i wspieraniu pobożności ludowej otacza szczególną troską sanktuaria międzynarodowe. Do sekcji należy erygowanie sanktuariów międzynarodowych i zatwierdzanie ich odpowiednich statutów, zgodnie z przepisami prawa kanonicznego, a także we współpracy z biskupami diecezjalnymi (eparchialnymi), konferencjami biskupów i wschodnimi strukturami hierarchicznymi, troska o promowanie opieki duszpasterskiej nad sanktuariami jako ośrodkami stałej ewangelizacji.

Art. 57

W świetle wyzwań politycznych, społecznych i kulturowych, sekcja:

1) promuje ewangelizację poprzez rozeznawanie znaków czasu i badanie warunków społeczno-ekonomicznych i środowiskowych tych, którym głoszona jest Ewangelia;

2) bada i promuje odnawiający wkład Ewangelii w spotkaniu z kulturami i z wszystkim, co dotyczy promocji godności ludzkiej i wolności religijnej. W ścisłej współpracy z Kościołami partykularnymi, konferencjami biskupów i wschodnimi strukturami hierarchicznymi, promuje i wspiera rozpowszechnianie i urzeczywistnianie Magisterium Kościoła odnoszące się do spotkania Ewangelii z kulturami. Ponieważ ewangelizacja zakłada fundamentalną opcję na rzecz ubogich, troszczy się o Światowy Dzień Ubogich;

3) wspomaga i wspiera inicjatywy biskupów diecezjalnych (eparchialnych), konferencji biskupów i wschodnich struktur hierarchicznych na rzecz głoszenia Ewangelii.

Art. 58

§1. Sekcja jest właściwa w dziedzinie katechezy, służąc Kościołom partykularnym w ich obowiązku głoszenia Ewangelii Jezusa Chrystusa tym, którzy po przyjęciu chrztu prowadzą w

życiu codziennym życie chrześcijańskie, tym którzy choć okazują jakąś wiarę, nie znają dostatecznie jej podstaw, tym którzy odczuwają potrzebę pogłębienia i udoskonalenia otrzymanego nauczania oraz tym, którzy porzucili wiarę lub jej nie wyznają.

§2. Sekcja czuwa nad tym, aby nauczanie katechezy było prowadzone w odpowiedni sposób i aby formacja katechetyczna odbywała się zgodnie ze wskazaniem Urzędu Nauczycielskiego Kościoła. Do niej należy również udzielanie wymaganego potwierdzenia Stolicy Apostolskiej dla katechizmów i innych pism dotyczących nauczania katechetycznego, za zgodą Dykasterii Nauki Wiary.

Art. 59

§1. Ponieważ każdy członek Ludu Bożego, na mocy otrzymanego chrztu, jest uczniem-misjonarzem Ewangelii, sekcja wspiera wzrost tej świadomości i odpowiedzialności, tak by każdy skutecznie współpracował w dziele misyjnym poprzez codzienne życie, modlitwę, świadectwo i czyny.

§2. Ewangelizacja dokonuje się w szczególności przez głoszenie Bożego miłosierdzia, na różne sposoby i w różnorodnych formach. Do tego celu w szczególny sposób przyczynia się specyficzna działalność misjonarzy miłosierdzia, formację których sekcja propaguje i wspiera oraz proponuje kryteria działania duszpasterskiego.

Art. 60

§1. W kontekście ewangelizacji, sekcja potwierdza i promuje wolność religijną w każdej sferze społecznej i politycznej, w realnych uwarunkowaniach świata. W tym zakresie korzysta również ze współpracy z Sekretariatem Stanu.

§2. Jako sposób ewangelizacji, we współpracy z Dykasterią do spraw Dialogu Międzyreligijnego i Dykasterią Kultury i Edukacji, zgodnie z ich właściwością, wspiera i zachęca do możliwości spotkania i do dialogu z wyznawcami innych religii oraz z tymi, którzy nie wyznają żadnej religii.

Sekcja do spraw Pierwszej Ewangelizacji i Nowych Kościołów Partykularnych

Art. 61

Sekcja wspiera głoszenie Ewangelii i pogłębianie życia wiary na terenach pierwszej ewangelizacji i zajmuje się wszystkim, co dotyczy zarówno erygowania i dokonywania zmian w jednostkach kościelnych, jak również zapewnienia realizowanie innych zadań, analogicznie do tego, co Dykasteria do spraw Biskupów wypełnia w zakresie swojej właściwości.

Art. 62

Sekcja, zgodnie z zasadą sprawiedliwej autonomii, wspiera nowe Kościoły partykularne w dziele pierwszej ewangelizacji i ich rozwoju, współpracując z Kościołami partykularnymi, konferencjami biskupów, instytutami życia konsekrowanego, stowarzyszeniami życia apostołskiego, stowarzyszeniami, ruchami kościelnymi, nowymi wspólnotami i organizacjami pomocy kościelnej.

Art. 63

Sekcja współpracuje z biskupami, konferencjami biskupów, instytutami życia konsekrowanego i stowarzyszeniami życia apostołskiego we wzbudzaniu powołań misyjnych duchownych, członków instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego oraz osób świeckich, a także w formacji duchowieństwa i katechetów na terytoriach podległych dykasterii, z zachowaniem właściwości innych dykasterii w dziedzinach szczególnych, takich jak: formacja instytucjonalna duchownych, instytuty studiów wyższych, edukacja i kultura.

Art. 64

§1. Sekcja promuje wymianę doświadczeń w ramach nowych Kościołów partykularnych oraz między nimi a Kościołami, które powstały wcześniej.

§2. Towarzyszy integracji nowych Kościołów partykularnych, zachęcając inne do solidarnego i braterskiego ich wspierania.

§3. Prowadzi i organizuje kursy formacji początkowej i stałej dla biskupów i z nimi zrównanych, na terytoriach podlegających jej właściwości.

Art. 65

Aby spotęgować współpracę misyjną, sekcja:

- 1) podejmuje wysiłki w towarzyszeniu nowym Kościołom partykularnym w ich dążeniu do niezależności ekonomicznej, pomagając w tworzeniu odpowiednich ku temu warunków;
- 2) pomaga w tworzeniu funduszy niezbędnych do wspierania nowych Kościołów partykularnych oraz w przygotowaniu właściwego personelu do ich gromadzenia i do współpracy z innymi Kościołami partykularnymi;
- 3) promuje w nowych Kościołach partykularnych i ich zrzeszeniach tworzenie organów administracyjnych i kontrolnych, które będą monitorować wykorzystanie środków i jakość inwestycji;

4) wspiera nowe Kościoły partykularne w zarządzaniu personelem.

Art. 66

Sekcja zajmuje się wszystkim tym, co zostało ustalone w sprawie sprawozdań pięcioletnich i wizyt *ad limina Apostolorum* Kościołów partykularnych powierzonych jej opiece.

Art. 67

§1. Sekcji do spraw Pierwszej Ewangelizacji i Nowych Kościołów Partykularnych powierzone zostały Papieskie Dzieła Misyjne: Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary, Papieskie Dzieło św. Piotra Apostoła, Papieskie Dzieło Misyjne Dzieci i Papieska Unia Misyjna – jako narzędzia promowania odpowiedzialności misyjnej każdego ochrzczonego i wspierania nowych Kościołów partykularnych.

§2. Zarządzanie środkami ekonomicznymi przeznaczonymi na współpracę misyjną oraz ich sprawiedliwy podział powierza się Sekretarzowi Pomocniczemu Sekcji, pełniącemu funkcję Prezydenta Papieskich Dzieł Misyjnych.

Art. 68

Majątek przeznaczony na misje jest zarządzany za pośrednictwem specjalnego biura kierowanego przez Sekretarza Pomocznego Sekcji, z zastrzeżeniem obowiązku rozliczania się z Sekretariatem do Spraw Ekonomicznych.

Dykasteria Nauki Wiary

Art. 69

Zadaniem Dykasterii Nauki Wiary jest pomoc Biskupowi Rzymskiemu i biskupom w głoszeniu Ewangelii na całym świecie, rozwijając oraz strzegąc integralności katolickiej nauki o wierze i moralności w oparciu o depozyt wiary, a także szukając coraz głębszego zrozumienia nowych zagadnień.

Art. 70

Dykasteria składa się z dwóch Sekcji: Doktrynalnej i Dyscyplinarnej, z których każda koordynowana jest przez sekretarza wspierającego prefekta w zakresie swoich właściwości.

Art. 71

Sekcja Doktrynalna wspiera i promuje naukę i refleksję nad rozumieniem wiary i obyczajów oraz nad rozwojem teologii w różnych kulturach, w świetle poprawnej doktryny i wyzwań czasu, aby w świetle wiary udzielić odpowiedzi na pytania i kwestie, które pojawiają się wraz z postępem nauk i rozwojem cywilizacji.

Art. 72

§1. W sprawie środków, jakie należy podjąć w celu ochrony wiary i obyczajów, aby zachować ich nienaruszalność wobec błędów, które mogłyby się w jakikolwiek sposób rozprzestrzeniać, Sekcja Doktrynalna współpracuje w ścisłym kontakcie z biskupami diecezjalnymi (eparchialnymi), zarówno indywidualnie, jak i zgromadzonymi w konferencjach biskupów lub synodach partykularnych i wschodnich strukturach hierarchicznych, w wypełnianiu ich misji autentycznych nauczycieli i wychowawców wiary, dla której są zobowiązani strzec i popierać nienaruszalność tejże wiary.

§2. Współpraca ta dotyczy w szczególności upoważnienia do nauczania dyscyplin teologicznych, co do którego sekcja wydaje swoją opinię z uwzględnieniem właściwości Dykasterii Kultury i Edukacji.

Art. 73

W celu ochrony prawdy wiary i nienaruszalności obyczajów, Sekcja Doktrynalna:

- 1) bada pisma i opinie, które wydają się być sprzeczne ze zdrową wiarą i obyczajami lub być dla nich szkodliwe; poszukuje dialogu z ich autorami i przedstawia odpowiednie środki zaradcze, które należy powziąć według własnych przepisów;
- 2) troszczy się, by nie pozostały bez odpowiedniej negatywnej oceny błędne i niebezpieczne nauki, które mogłyby rozpowszechniać się wśród chrześcijan.

Art. 74

Do Sekcji Doktrynalnej, za pośrednictwem Biura do spraw Małżeńskich, należy rozpatrywanie zarówno od strony prawnej, jak i faktycznej, wszystkiego, co dotyczy przywileju wiary (*privilegium fidei*).

Art. 75

Dokumenty, które mają być wydawane przez inne dykasterie, organy i urzędy Kurii Rzymskiej, w takiej mierze, w jakiej dotyczą nauki wiary i obyczajów, należy najpierw przedstawić do zaopiniowania Sekcji Doktrynalnej, która w procesie dyskusji i uzgodnień pomoże w podjęciu

właściwych decyzji.

Art. 76

§1. Sekcja Dyscyplinarna, za pośrednictwem Biura do spraw Dyscyplinarnych, zajmuje się przestępstwami zastrzeżonymi dla dykasterii i rozpatrywanymi przez nią w ramach jurysdykcji ustanowionego w niej Najwyższego Trybunału Apostolskiego, deklarując lub wymierzając kary kanoniczne zgodnie z prawem powszechnym i własnym, z uwzględnieniem właściwości Penitencjarii Apostolskiej.

§2. W sprawach, o których mowa w § 1, sekcja, z upoważnienia Biskupa Rzymskiego, sędzi kardynałów, patriarchów, legatów Stolicy Apostolskiej, biskupów oraz inne osoby fizyczne, zgodnie z przepisami prawa kanonicznego.

§3. Sekcja promuje pożyteczne inicjatywy formacyjne, jakie dykasteria zapewnia ordynariuszom i osobom stosującym prawo, aby sprzyjać właściwemu rozumieniu i stosowaniu przepisów prawa kanonicznego, w zakresie jej właściwości.

Art. 77

W ramach dykasterii są ustanowione Papieska Komisja Biblijna i Międzynarodowa Komisja Teologiczna, którym przewodniczy prefekt. Każda funkcjonuje według zatwierdzonych przepisów własnych.

Art. 78

§1. W ramach dykasterii została utworzona Papieska Komisja do spraw Ochrony Małoletnich, której zadaniem jest udzielanie Biskupowi Rzymskiemu rad i wskazówek, a także proponowanie najważniejszych inicjatyw na rzecz ochrony nieletnich i osób bezradnych.

§2. Papieska Komisja wspiera biskupów diecezjalnych (eparchialnych), konferencje biskupów i wschodnie struktury hierarchiczne, przełożonych instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostolskiego oraz ich konferencje w opracowaniu odpowiednich strategii i procedur, za pomocą wspólnych wytycznych, mających na celu ochronę małoletnich i osób bezradnych przed nadużyciami seksualnymi oraz zapewnienie odpowiedniej reakcji na takie postępowanie duchownych oraz członków instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostolskiego, zgodnie z przepisami prawa kanonicznego i z uwzględnieniem wymogów prawa świeckiego.

§3. Członkowie Papieskiej Komisji są mianowani przez Biskupa Rzymskiego na okres pięciu lat i są wybierani spośród duchownych, członków instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostolskiego oraz świeckich różnych narodowości, którzy wyróżniają się wiedzą,

potwierdzonymi umiejętnościami i doświadczeniem duszpasterskim.

§4. Na czele Papieskiej Komisji stoją delegowany przewodniczący i sekretarz, obaj mianowani przez Biskupa Rzymskiego na okres pięciu lat.

§5. Papieska Komisja ma swoich urzędników i działa według własnych zatwierdzonych przepisów.

Dykasteria do spraw Posługi Miłosierdzia

Art. 79

Dykasteria do spraw Posługi Miłosierdzia, zwana także Urzędem Dobroczynności Apostolskiej, jest szczególnym wyrazem miłosierdzia i wychodząc od opcji na rzecz ubogich, bezbronnych i wykluczonych, prowadzi dla nich dzieła pomocy i wsparcia we wszystkich częściach świata w imieniu Biskupa Rzymskiego, który w przypadkach szczególnego ubóstwa lub innej konieczności, osobiście decyduje o przyznaniu pomocy.

Art. 80

Dykasteria, pod przewodnictwem prefekta, Jałmużnika Jego Świątobliwości, w łączności z innymi dykasteriami właściwymi w tej sprawie, urzeczywistnia swoją działalnością troskę i bliskość Biskupa Rzymskiego, jako Pasterza Kościoła powszechnego, wobec tych, którzy żyją w warunkach nędzy, marginalizacji lub ubóstwa, a także w sytuacji klęski żywiołowej i poważnych nieszczęść.

Art. 81

§1. Do zadań dykasterii należy przyjmowanie, poszukiwanie i pozyskiwanie bezpłatnych darów przeznaczonych na dzieła miłosierdzia, które Biskup Rzymski wykonuje wobec najbardziej potrzebujących.

§2. Jałmużnik Jego Świątobliwości ma również prawo udzielania Błogosławieństwa Apostolskiego przy użyciu należycie uwierzytelnionych dyplomów na papierze pergaminowym.

Dykasteria do spraw Kościołów Wschodnich

Art. 82

§1. Dykasteria zajmuje się wszystkim tym, co dotyczy katolickich Kościołów wschodnich *sui iuris*, w odniesieniu do osób i do rzeczy.

§2. Ponieważ niektóre z tych Kościołów, zwłaszcza starożytne Kościoły patriarchalne, są starożytnej tradycji, dykasteria będzie okresowo badać, po konsultacji, jeżeli to konieczne, z zainteresowanymi dykasteriami, jakie sprawy dotyczące zarządzania wewnętrznego mogą być pozostawione decyzji ich wyższych władz, na zasadzie odstępstwa od Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich.

Art. 83

§1. Członkami dykasterii z mocy prawa są: patriarchowie, arcybiskupi więksi Kościołów wschodnich *sui iuris* oraz prefekt Dykasterii do spraw Popierania Jedności Chrześcijan.

§2. Jeżeli to możliwe, konsultorzy i urzędnicy powinni być wybierani zarówno spośród wiernych obrządku wschodniego różnych Kościołów *sui iuris*, jak i spośród wiernych obrządku łacińskiego.

Art. 84

§1. Dykasteria jest właściwa we wszystkich sprawach własnych Kościołów wschodnich, które muszą być przekazane Stolicy Apostolskiej, a dotyczących: struktury i organizacji Kościołów; wykonywania misji nauczania, uświęcania i rządzenia; osób, ich stanu oraz praw i obowiązków. Zajmuje się również wszystkim, co zostało ustalone w sprawie sprawozdań pięcioletnich i wizyt *ad limina Apostolorum*.

§2. Biorąc pod uwagę § 1, zawsze pozostaje nienaruszona szczególna i wyłączna właściwość Dykasterii Nauki Wiary, Dykasterii Spraw Kanonizacyjnych, Dykasterii do spraw Tekstów Prawnych, Penitencjarii Apostolskiej, Najwyższego Trybunału Sygnatury Apostolskiej i Trybunału Roty Rzymskiej.

§3. W sprawach, które dotyczą także wiernych Kościoła łacińskiego, dykasteria, jeżeli wymaga tego waga danej sprawy, przed podjęciem działania powinna skonsultować się z dykasterią właściwą w tej samej materii dla wiernych Kościoła łacińskiego.

Art. 85

Dykasteria z uwagą śledzi losy wspólnot wiernych wschodnich, które znajdują się w granicach jednostek terytorialnych Kościoła łacińskiego. Zaradza ich potrzebom duchowym poprzez wizytatorów, a także, o ile to możliwe, przez własną hierarchię, w porozumieniu z dykasterią właściwą do ustanawiania Kościołów partykularnych na tym terytorium.

Art. 86

W regionach, w których od dawna większość stanowią obrządki wschodnie, działalność

apostolska i misyjna zależy wyłącznie od tej dykasterii, nawet gdyby podejmowali ją misjonarze Kościoła łacińskiego.

Art. 87

Dykasteria działa w porozumieniu z Dykasterią do spraw Popierania Jedności Chrześcijan w sprawach dotyczących stosunków z Kościołami wschodnimi niekatolickimi, a także z Dykasterią do spraw Dialogu Międzyreligijnego i z Dykasterią Kultury i Edukacji w sprawach należących do ich właściwości.

Dykasteria do spraw Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów

Art. 88

Dykasteria do spraw Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów promuje świętą liturgię zgodnie z odnową podjętą przez Sobór Watykański II. Zakres jej właściwości dotyczy tego wszystkiego, co z mocy prawa należy do Stolicy Apostolskiej w zakresie regulacji i promowania świętej liturgii oraz czuwanie, aby wszędzie wiernie przestrzegane były prawa Kościoła i przepisy liturgiczne.

Art. 89

§1. Zadaniem dykasterii jest zatroszczyć się o przygotowanie lub sprawdzanie i aktualizację wzorcowych wydań ksiąg liturgicznych.

§2. Dykasteria zatwierdza przekłady ksiąg liturgicznych na współczesne języki i udziela *recognitio* dla odpowiednich dostosowań do lokalnych kultur, przygotowanych zgodnie z prawem przez konferencje biskupów. Udziela także *recognitio* dla kalendarzy partykularnych, tekstów własnych Mszy Świętych i Liturgii Godzin dla Kościołów partykularnych i instytutów życia konsekrowanego oraz stowarzyszeń życia apostolskiego, zatwierdzonych przez odpowiednią właściwą władzę.

§3. Dykasteria wspiera biskupów diecezjalnych i konferencje biskupów w promowaniu, za pomocą skutecznych i odpowiednich środków, duszpasterstwa liturgicznego, zwłaszcza w odniesieniu do sprawowania Eucharystii oraz innych sakramentów i czynności liturgicznych, tak aby wierni uczestniczyli w nich coraz aktywniej. Wraz z konferencjami biskupów zachęca do refleksji nad możliwymi formami liturgii inkulturowanej i towarzyszy ich kontestualizacji.

Art. 90

§1. Dykasteria troszczy się o dyscyplinę sakramentów i skutki prawne dotyczące ich ważnego i godziwego sprawowania, jak również o sakramentalia, z zachowaniem właściwości Dykasterii Nauki Wiary.

§2. Rozpatruje prośby i udziela indulty i dyspensy w sprawach, które wykraczają poza uprawnienia biskupów diecezjalnych.

Art. 91

Dykasteria promuje i animuje odbywane cyklicznie Międzynarodowe Kongresy Eucharystyczne oraz zapewnia swoją współpracę w organizowaniu Krajowych Kongresów Eucharystycznych.

Art. 92

Dykasteria zajmuje się aspektami życia liturgicznego:

- 1) przez promowanie formacji liturgicznej na różnych poziomach, także przez zjazdy wieloregionalne;
- 2) przez wspieranie komisji oraz instytucji utworzonych w celu rozwijania duszpasterstwa liturgicznego, muzyki, śpiewu i sztuki sakralnej;
- 3) przez erygowanie stowarzyszeń promujących powyższe cele o zasięgu międzynarodowym, lub przez zatwierdzanie ich statutów.

Art. 93

Dykasteria zajmuje się regulacją i dyscypliną świętej liturgii w odniesieniu do używania – zgodnie z ustalonymi przepisami – ksiąg liturgicznych wydanych przed reformą Soboru Watykańskiego II.

Art. 94

Dykasteria troszczy się o kult świętych relikwii, zatwierdza świętych patronów i nadaje kościołom tytuł bazyliki mniejszej.

Art. 95

Dykasteria współpracuje z biskupami diecezjalnymi, aby pobożne praktyki ludu chrześcijańskiego były zgodne z przepisami Kościoła i zharmonizowane ze świętą liturgią, przypominając zasady i dając wskazówki dla owocnego korzystania z nich w Kościołach partykularnych.

Art. 96

Dykasteria wspiera biskupów w ich posłudze jako moderatorów, promotorów i opiekunów całego powierzonego im życia liturgicznego Kościoła, udzielając wskazówek i sugestii w celu promowania właściwej formacji liturgicznej, tak aby zapobiegać i eliminować ewentualne nadużycia.

Art. 97

Aby jak najlepiej wypełniać swoje zadania, dykasteria, oprócz swoich członków i konsultorów, korzysta ze współpracy i okresowych dyskusji z komisjami biskupów do spraw liturgii różnych konferencji biskupów oraz z międzynarodowymi komisjami do spraw tłumaczenia ksiąg liturgicznych na języki wspólne kilku narodom, ze zwróceniem także uwagi na wkład instytutów wyższych studiów kościelnych w sprawy liturgiczne.

Dykasteria Spraw Kanonizacyjnych**Art. 98**

Dykasteria Spraw Kanonizacyjnych zajmuje się, zgodnie z przewidzianą procedurą, wszystkim, co dotyczy spraw beatyfikacyjnych i kanonizacyjnych.

Art. 99

§1. Dykasteria wydaje szczegółowe wskazania i wspiera radami i wskazówkami biskupów diecezjalnych (eparchialnych), właściwych w prowadzeniu sprawy.

§2. Bada akta spraw już rozpatrzonych, sprawdzając, czy postępowanie zostało przeprowadzone zgodnie z przepisami, wydając osąd co do meritum samych spraw, w celu przedłożenia ich Biskupowi Rzymskiemu.

Art. 100

Dykasteria nadzoruje stosowanie przepisów regulujących zarządzanie funduszami spraw.

Art. 101

Dykasteria ustanawia procedurę kanoniczną, którą należy stosować w celu sprawdzenia i orzekania co do autentyczności relikwii oraz co do zagwarantowania ich właściwego przechowywania.

Art. 102

Do dykasterii należy ocena nadania tytułu doktora Kościoła danemu świętemu, po uprzednim zasięgnięciu opinii Dykasterii Nauki Wiary w odniesieniu do jego wyróżniającej się doktryny.

Dykasteria do spraw Biskupów**Art. 103**

Dykasteria do spraw Biskupów jest odpowiedzialna za to wszystko, co dotyczy ustanawiania i obsadzania Kościołów partykularnych oraz sprawowania urzędu biskupiego w Kościele łacińskim z zachowaniem właściwości Dykasterii do spraw Ewangelizacji.

Art. 104

Do zadań dykasterii, po zebraniu niezbędnych elementów i we współpracy z biskupami i konferencjami biskupów, należy wszystko to, co dotyczący ustanawiania Kościołów partykularnych i ich zespołów, ich podziału, łączenia, znoszenia i innych zmian, jak również to, co dotyczy erygowania ordynariatów polowych i erygowania ordynariatów personalnych dla wiernych anglikańskich, którzy wchodzą w pełną komunię z Kościołem katolickim w granicach terytorialnych danej konferencji biskupów, po wysłuchaniu Dykasterii Nauki Wiary i zasięgnięciu opinii samej konferencji.

Art. 105

§1. Dykasteria zajmuje się wszystkimi sprawami związanymi z nominacją biskupów, zarówno diecezjalnych, jak i tytularnych, administratorów apostołskich oraz ogólnie – obsadzaniem Kościołów partykularnych. Czyni to wszystko biorąc pod uwagę propozycje Kościołów partykularnych, konferencji biskupów i przedstawicielstw papieskich oraz po konsultacji z członkami prezydium danej konferencji biskupów i metropolitą. W ten proces angażuje również w odpowiedni sposób członków Ludu Bożego z danych diecezji.

§2. Dykasteria, w porozumieniu z konferencjami biskupów oraz ich związkami regionalnymi i kontynentalnymi, określa kryteria dla wyboru kandydatów. Powinny one uwzględniać różne wymagania kulturowe i być okresowo weryfikowane.

§3. Dykasteria zajmuje się także rezygnacją biskupów z urzędu, zgodnie z przepisami prawa kanonicznego.

Art. 106

Ilekroć w celu ustanowienia lub zmiany Kościołów partykularnych i ich zespołów, jak również w celu obsadzania Kościołów partykularnych, konieczne jest negocjowanie z rządami, dykasteria przystępuje do tego dopiero po konsultacji z Sekcją do spraw Stosunków z Państwami i Organizacjami Międzynarodowymi Sekretariatu Stanu oraz zainteresowanymi konferencjami biskupów.

Art. 107

§1. Dykasteria zapewnia biskupom wszelką współpracę w zakresie prawidłowego i owocnego

sprawowania powierzonego im urzędu pasterskiego.

§2. W przypadkach, w których dla prawidłowego sprawowania biskupiego zadania rządzenia wymagana jest szczególna interwencja, a problemu nie mogą rozwiązać metropolita lub konferencje biskupów, do obowiązku dykasterii należy – w razie potrzeby, za zgodą innych właściwych dykasterii – zarządzenie wizytacji braterskiej lub apostolskiej i – postępując w ten sam sposób – ocena jej wyników i zaproponowanie Biskupowi Rzymskiemu decyzji, które dykasteria uzna za właściwe.

Art. 108

Do zadań dykasterii należy przygotowanie wszystkiego, co dotyczy wizyty *ad limina Apostolorum* powierzonych jej Kościołów partykularnych. W tym celu analizuje sprawozdania przesłane przez biskupów diecezjalnych zgodnie z art. 40; wspiera biskupów podczas ich pobytu w Rzymie, odpowiednio przygotowując spotkanie z Biskupem Rzymskim, pielgrzymki do Bazylik Papieskich i inne rozmowy; wreszcie, po zakończeniu wizyty, przesyła im na piśmie wnioski, sugestie i propozycje dykasterii dla poszczególnych Kościołów partykularnych i konferencji biskupów.

Art. 109

§1. Dykasteria, z zachowaniem właściwości Dykasterii do spraw Ewangelizacji, troszczy się o formację nowych biskupów korzystając z pomocy biskupów o sprawdzonej mądrości, roztropności i doświadczeniu, a także z ekspertów z różnych obszarów Kościoła powszechnego.

§2. Dykasteria zapewnia regularnie biskupom możliwość formacji stałej i kursów doskonalących.

Art. 110

Dykasteria realizuje swoją działalność w duchu służby i w ścisłej współpracy z konferencjami biskupów oraz ich związkami regionalnymi i kontynentalnymi. Współpracuje z nimi w zakresie odbywania synodów partykularnych oraz ustanawiania konferencji biskupów i udzielania *recognitio* ich statutów. Przyjmuje akta i dekryty wyżej wymienionych organów, bada je i po zasięgnięciu opinii zainteresowanych dykasterii, udziela niezbędnej *recognitio*. Wypełnia wreszcie to, co ustanawiają przepisy prawa kanonicznego dotyczące prowincji i regionów kościelnych.

Art. 111

§1. Przy dykasterii jest ustanowiona Papieska Komisja do spraw Ameryki Łacińskiej, której zadaniem jest analizowanie zagadnień dotyczących życia i rozwoju tamtejszych Kościołów partykularnych, wspomaganie zainteresowanych dykasterii zgodnie z ich właściwościami oraz służenie im radą i środkami finansowymi.

§2. Jest ona również odpowiedzialna za wspieranie stosunków międzynarodowych i krajowych pomiędzy instytucjami kościelnymi, które działają na rzecz regionów Ameryki Łacińskiej i instytucjami kurialnymi.

Art. 112

§1. Przewodniczącym Komisji jest prefekt Dykasterii do spraw Biskupów, wspomagany przez jednego lub kilku sekretarzy. Do nich, w charakterze doradców, dołączają biskupi wybrani zarówno z Kurii Rzymskiej, jak i z Kościołów Ameryki Łacińskiej. Sekretarz i doradcy są mianowani przez Biskupa Rzymskiego na okres pięciu lat.

§2. Członkowie Komisji są mianowani spośród instytucji Kurii Rzymskiej, Rady Biskupów Ameryki Łacińskiej, biskupów poszczególnych regionów Ameryki Łacińskiej, a także spośród instytucji wymienionych w poprzednim artykule. Są mianowani przez Biskupa Rzymskiego na okres pięciu lat.

§3. Komisja ma własnych urzędników.

Dykasteria do spraw Duchowieństwa

Art. 113

§1. Dykasteria do spraw Duchowieństwa zajmuje się wszystkim tym, co dotyczy prezbiterów i diakonów diecezjalnych, w odniesieniu do nich samych, ich posługi duszpasterskiej i tego, co jest konieczne do jej owocnego wykonywania. W tych dziedzinach zapewnia biskupom stosowną pomoc.

§2. Dykasteria wyraża i realizuje troskę Stolicy Apostolskiej o formację kandydatów do święceń.

Art. 114

§1. Dykasteria wspomaga biskupów diecezjalnych, aby w ich Kościołach była zapewniona opieka duszpasterska nad powołaniami do święceń, a w seminariach, ustanowionych i prowadzonych zgodnie z prawem, alumni byli odpowiednio kształceni i otrzymali solidną formację ludzką, duchową, intelektualną i duszpasterską.

§2. W tym, co na mocy przepisu prawa należy do właściwości Stolicy Świętej, dykasteria troszczy się, aby życie wspólnotowe i administrowanie seminariami odpowiadały wymogom formacji kapłańskiej, a także, by przełożeni i wychowawcy w jak największym stopniu przyczyniali się przykładem i właściwą doktryną do kształtowania osobowości przyszłych wyświęconych szafarzy.

§3. Zadaniem dykasterii jest promowanie wszystkiego, co dotyczy formacji przyszłych duchownych, przez odpowiednie przepisy, takie jak *Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis* i *Ratio fundamentalis institutionis diaconorum permanentium*, a także inne dokumenty dotyczące formacji stałej.

§4. Do dykasterii należy potwierdzanie *Ratio institutionis sacerdotalis nationalis*, wydanej przez konferencje biskupów, jak również potwierdzanie erygowania seminariów międzydiecezjalnych i ich statutów.

§5. W celu zagwarantowania i podniesienia jakości formacji kapłańskiej, dykasteria wspiera erygowanie seminariów międzydiecezjalnych wszędzie tam, gdzie seminaria diecezjalne nie mogą zapewnić odpowiedniej formacji z wystarczającą liczbą kandydatów do święceń, należytej jakości wychowawców, wykładowców i kierowników duchowych, zapewniając wsparcie innych niezbędnych struktur.

Art. 115

§1. Dykasteria zapewnia wsparcie biskupom diecezjalnym i konferencjom biskupów w sprawowaniu przez nich władzy, we wszystkim tym, co dotyczy życia, dyscypliny, praw i obowiązków duchownych oraz współpracuje w prowadzeniu ich stałej formacji. Czuwa również nad tym, aby biskupi diecezjalni lub konferencje biskupów zapewniali duchownym utrzymanie i zabezpieczenie społeczne zgodnie z prawem.

§2. Do jej właściwości należy rozpatrywanie na drodze administracyjnej wszelkich sporów i rekursów hierarchicznych składanych przez duchownych, w tym członków instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego, z zastrzeżeniem postanowień art. 28 § 1.

§3. Analizuje, z pomocą właściwych dykasterii, problemy wynikające z braku prezbiterów, które w różnych częściach świata z jednej strony pozbawiają Lud Boży możliwości uczestnictwa w Eucharystii, a z drugiej strony powodują upadek sakramentalnej struktury samego Kościoła. Zachęca zatem biskupów i konferencje biskupów do bardziej odpowiedniego rozmieszczenia duchowieństwa.

Art. 116

§1. Do zadań dykasterii należy, zgodnie z przepisami prawa kanonicznego, zajmowanie się tym, co dotyczy ogólnie stanu duchownego w odniesieniu do wszystkich duchownych, także członków instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego oraz diakonów stałych, w porozumieniu z właściwymi dykasteriami, jeżeli okoliczności tego wymagają.

§2. Dykasteria jest właściwa w sprawach dyspens od obowiązków wynikających ze święceń

diakonu i prezbiteratu, udzielanych duchowieństwu diecezjalnemu oraz członkom instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego, zarówno Kościoła łacińskiego, jak i Kościołów wschodnich.

Art. 117

Dykasteria jest właściwa w tym wszystkim, co należy do Stolicy Świętej w odniesieniu do prałatur personalnych.

Art. 118

Dykasteria zajmuje się sprawami należącymi do właściwości Stolicy Świętej, które dotyczą:

- 1) regulacji ogólnych dotyczących: rady do spraw ekonomicznych, rady kapłańskiej, kolegium konsultorów, kapituły kanoników, rady duszpasterskiej, parafii, kościołów;
- 2) stowarzyszeń duchownych i publicznych stowarzyszeń kleryckich; tym ostatnim może udzielić upoważnienia do inkardynacji, po zasięgnięciu opinii właściwych dykasterii i po otrzymaniu aprobaty Biskupa Rzymskiego;
- 3) archiwów kościelnych;
- 4) wygaśnięcia pobożnych rozporządzeń w ogólności i pobożnych fundacji.

Art. 119

Dykasteria wypełnia wszystkie funkcje leżące w gestii Stolicy Świętej związane z regulacją dóbr kościelnych, zwłaszcza w tym, co dotyczy ich odpowiedniego zarządu, udziela stosownych zezwoleń i upoważnień, z zachowaniem właściwości Dykasterii do spraw Ewangelizacji, Dykasterii do spraw Kościołów Wschodnich i Dykasterii do spraw Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostołskiego.

Art. 120

W ramach dykasterii ustanowione zostały: Papieskie Dzieło Powołań Kapłańskich oraz Międzydykasterialna Stała Komisja do spraw Formacji do Świeceń, której przewodniczy z urzędu prefekt.

Dykasteria do spraw Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostołskiego

Art. 121

Do właściwości dykasterii należy krzewienie, ożywanie i regulowanie praktyki rad ewangelicznych, przeżywanych w zatwierdzonych formach życia konsekrowanego, a także w odniesieniu do życia i działalności stowarzyszeń życia apostołskiego w całym Kościele łacińskim.

Art. 122

§1. Do zadań dykasterii należy zatwierdzanie instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego, ich erygowanie, a także udzielanie zezwolenia do ważnego erygowania instytutu życia konsekrowanego lub stowarzyszenia życia apostołskiego na prawie diecezjalnym.

§2. Dykasterii zastrzeżone są również łączenia, unie i zniesienia takich instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego.

§3. Do dykasterii należy zatwierdzanie i regulowanie form życia konsekrowanego, które są nowe w stosunku do uznanych już przez prawo.

§4. Zadaniem dykasterii jest erygowanie i znoszenie unii, konfederacji, federacji instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego.

Art. 123

Dykasteria troszczy się, by instytuty życia konsekrowanego i stowarzyszenia życia apostołskiego rozwijały się zgodnie z Ewangelią, naśladować Chrystusa według właściwego charyzmatu zrodzonego z ducha ich założycieli i zgodnie ze zdrową tradycją, wiernie dążyły do realizacji własnych celów i skutecznie przyczyniały się do budowania Kościoła i jego misji w świecie.

Art. 124

§1. Zgodnie z przepisami prawa kanonicznego, dykasteria zajmuje się sprawami należącymi do właściwości Stolicy Apostolskiej, dotyczącymi życia i działalności instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego, a w szczególności:

- 1° zatwierdzaniem konstytucji i ich zmianą;
- 2° zwykłym zarządem i dyscypliną członków;
- 3° przyjmowaniem i formacją członków, także poprzez szczegółowe przepisy i dyrektywy;
- 4° dobrami doczesnymi i ich zarządzaniem;
- 5° apostołatem;

6° nadzwyczajnymi środkami władzy.

§2. Są zastrzeżone dla właściwości dykasterii, z mocy samego prawa:

1° przejście członka do innej zatwierdzonej formy życia konsekrowanego;

2° przedłużenie nieobecności i eksklustracji poza termin wyznaczony przez najwyższych przełożonych;

3° indult odejścia członka po ślubach wieczystych z instytutu życia konsekrowanego lub ze stowarzyszenia życia apostolskiego na prawie papieskim;

4° eksklustracja nałożona;

5° rozpatrywanie rekursów od dekretu o wydaleniu członka.

Art. 125

Zadaniem dykasterii jest erygowanie międzynarodowych konferencji wyższych przełożonych, zatwierdzanie ich statutów i czuwanie, aby ich działalność była ukierunkowana na właściwe cele.

Art. 126

§1. Życie pustelnicze i stan dziewic konsekrowanych (*Ordo Virginum*) są formą życia konsekrowanego i jako takie podlegają dykasterii.

§2. Do dykasterii należy erygowanie stowarzyszeń dziewic konsekrowanych na poziomie międzynarodowym.

Art. 127

Właściwości dykasterii obejmują także trzecie zakony i stowarzyszenia wiernych powstałe z zamysłem przekształcenia ich w instytut życia konsekrowanego lub stowarzyszenie życia apostolskiego.

Dykasteria do spraw Świeckich, Rodziny i Życia

Art. 128

§1. Do zadań Dykasterii do spraw Świeckich, Rodziny i Życia należy rozwój apostołstwa wiernych świeckich, duszpasterstwo młodzieży, rodziny i jej misji według Bożego planu, troska o osoby starsze oraz promocja i ochrona życia.

§2. W zakresie własnej właściwości dykasteria utrzymuje relacje z Kościołami partykularnymi, konferencjami biskupów, ich związkami regionalnymi i kontynentalnymi, wschodnimi strukturami hierarchicznymi i innymi organami kościelnymi, promując wymianę między nimi i zapewniając swoją współpracę w celu promowania wartości i inicjatyw związanych z tymi zagadnieniami.

Art. 129

Ożywiając i zachęcając do promowania powołania i misji wiernych świeckich w Kościele i w świecie, dykasteria współpracuje z różnymi kościelnymi strukturami wiernych świeckich, tak by w duszpasterstwie i zarządzaniu Kościołem dzielili się zarówno swoim doświadczeniem wiary w realiach społecznych, jak i swymi świeckimi kwalifikacjami.

Art. 130

Dykasteria wyraża szczególną troskę Kościoła o ludzi młodych, wspomagając ich wysiłek w obliczu wyzwań, jakie stawia przed nimi świat. Wspiera inicjatywy Biskupa Rzymskiego w dziedzinie duszpasterstwa młodzieży i pozostaje w służbie konferencji biskupów i wschodnich struktur hierarchicznych, międzynarodowych stowarzyszeń i ruchów młodzieżowych, wspierając ich współpracę i organizując spotkania na szczeblu międzynarodowym.

Art. 131

Dykasteria stara się pogłębić refleksję na temat relacji kobieta-mężczyzna w ich specyfice, wzajemności, komplementarności i równej godności. Wnosi swój wkład w refleksję eklezyjalną nad tożsamością i misją kobiet i mężczyzn w Kościele i w społeczeństwie poprzez promowanie ich uczestnictwa, uwydatnianie specyfiki kobiet i mężczyzn, a także wypracowując modele wiodącej roli kobiet w Kościele.

Art. 132

Dykasteria analizuje zagadnienia związane ze współpracą świeckich i szafarzy wyświęconych, na mocy chrztu i różnorodności charyzmatów i posług, aby rozwijać zarówno świadomość współodpowiedzialności za życie i misję Kościoła.

Art. 133

Zadaniem dykasterii, w porozumieniu z innymi zainteresowanymi dykasteriami, jest ocena i zatwierdzanie propozycji konferencji biskupów dotyczących ustanawiania nowych posług i urzędów kościelnych, które należałoby powierzyć świeckim, stosownie do potrzeb Kościołów partykularnych.

Art. 134

W zakresie swojej właściwości dykasteria towarzyszy życiu i rozwojowi grup wiernych i ruchów kościelnych; uznaje lub eryguje, zgodnie z przepisami prawa kanonicznego te, które mają charakter międzynarodowy i zatwierdza ich statuty, z zachowaniem właściwości Sekretariatu Stanu; zajmuje się także wszelkimi rekursami hierarchicznymi dotyczącymi życia stowarzyszeniowego i apostolatu świeckich.

Art. 135

Dykasteria promuje duszpasterstwo małżeństwa i rodziny w oparciu o nauczanie Magisterium Kościoła. Dąży do tego, by prawa i obowiązki małżonków i rodziny były gwarantowane i uznawane w Kościele, społeczeństwie, ekonomii i polityce. Promuje spotkania i wydarzenia międzynarodowe.

Art. 136

Dykasteria, we współpracy z Dykasterią do spraw Ewangelizacji oraz Dykasterią Kultury i Edukacji, wspiera rozwój i krzewienie wzorów przekazywania wiary w rodzinach oraz zachęca rodziców do konkretnego życia wiarą na co dzień. Promuje również modele włączania się do duszpasterstwa i edukacji szkolnej.

Art. 137

§1. Dykasteria analizuje, przy udziale konferencji biskupów i wschodnich struktur hierarchicznych, różnorodność antropologicznych, społeczno-kulturowych i ekonomicznych uwarunkowań życia wspólnego w małżeństwach i rodzinach.

§2. Dykasteria bada i analizuje, przy wsparciu ekspertów, główne przyczyny kryzysów w małżeństwach i rodzinach, ze szczególnym uwzględnieniem doświadczeń osób dotkniętych rozpadem małżeństwa, zwłaszcza w odniesieniu do dzieci, w celu pogłębienia świadomości wartości rodziny i roli rodziców w społeczeństwie i Kościele.

§3. Zadaniem dykasterii, we współpracy z konferencjami biskupów i wschodnimi strukturami hierarchicznymi, jest zbieranie i proponowanie modeli towarzyszenia duszpasterskiego, formowania sumień i integracji dla osób rozwiedzionych i żyjących w nowych związkach cywilnych, a także dla tych, którzy w niektórych kulturach żyją w sytuacjach poligamii.

Art. 138

§1. Dykasteria wspiera inicjatywy na rzecz odpowiedzialnej prokreacji, a także ochrony życia

ludzkiego od poczęcia do jego naturalnego zakończenia, mając na uwadze potrzeby osoby w różnych etapach rozwoju.

§2. Dykasteria promuje i wspiera organizacje i stowarzyszenia, które pomagają rodzinom i poszczególnym osobom w odpowiedzialnym przyjmowaniu i pielęgnowaniu daru życia, zwłaszcza w przypadku zagrożonych ciąż i w zapobieganiu uciekania się do aborcji. Wspiera także programy i inicjatywy Kościołów partykularnych, konferencji biskupów i wschodnich struktur hierarchicznych, mające na celu pomoc osobom uwikłanym w aborcję.

Art. 139

§1. Dykasteria analizuje główne zagadnienia biomedycyny i prawa odnoszące się do życia ludzkiego, prowadząc w oparciu o Magisterium Kościoła dialog z różnymi dyscyplinami teologicznymi i innymi odpowiednimi naukami. Bada rozwijające się teorie dotyczące życia ludzkiego i rzeczywistości rodzaju ludzkiego. Studiując wyżej wymienione tematy, dykasteria działa w porozumieniu z Dykasterią Nauki Wiary.

§2. W ten sam sposób podejmuje refleksję nad przemianami w życiu społecznym, aby wspierać osobę ludzką w jej pełnym i harmonijnym rozwoju, doceniając postęp i dostrzegając niebezpieczne prądy, które ją hamują na płaszczyźnie kulturowej i społecznej.

Art. 140

Dykasteria monitoruje działalność katolickich instytucji, stowarzyszeń, ruchów i organizacji, zarówno krajowych, jak i międzynarodowych, których celem jest służenie dobru rodziny.

Art. 141

§1. Dykasteria współpracuje z Papieską Akademią Życia w kwestiach dotyczących ochrony i promocji życia ludzkiego i korzysta z jej doświadczenia.

§2. Dykasteria współpracuje z Papieskim Instytutem Teologicznym Jana Pawła II dla Studiów nad Małżeństwem i Rodziną, zarówno z sekcją centralną, jak i z innymi sekcjami oraz ze stowarzyszonymi lub związanymi z nim ośrodkami w celu promowania wspólnego kierunku studiów nad małżeństwem, rodziną i życiem.

Dykasteria do spraw Popierania Jedności Chrześcijan

Art. 142

Zadaniem dykasterii jest zajmowanie się dziełem ekumenicznym, poprzez odpowiednie inicjatywy

i przedsięwzięcia, podejmowane zarówno wewnątrz Kościoła katolickiego, jak i w relacjach z innymi Kościołami i Wspólnotami kościelnymi, zmierzające do przywrócenia jedności chrześcijan.

Art. 143

§1. Dykasteria wciela w życie nauczanie Soboru Watykańskiego II i Magisterium posoborowego odnoszącego się do ekumenizmu.

§2. Troszczy się o poprawną interpretację i wierne stosowanie zasad i dyrektyw ekumenicznych ustanowionych dla kierowania, koordynowania i rozwijania działalności ekumenicznej.

§3. Wspiera katolickie spotkania i wydarzenia, zarówno krajowe, jak i międzynarodowe, mające na celu promowanie jedności chrześcijan.

§4. Koordynuje inicjatywy ekumeniczne innych instytucji Kurii Rzymskiej, urzędów i instytucji związanych ze Stolicą Świętą z innymi Kościołami i Wspólnotami kościelnymi.

Art. 144

§1. Dykasteria, po uprzednim przedłożeniu spraw Biskupowi Rzymskiemu, troszczy się o relacje z innymi Kościołami i Wspólnotami kościelnymi. Propaguje dialog teologiczny i prowadzi rozmowy w celu zacieśnienia z nimi jedności, korzystając z pomocy dobrze przygotowanych ekspertów.

§2. Do zadań dykasterii należy wyznaczanie katolickich uczestników dialogów teologicznych, obserwatorów katolickich i delegatów na różne spotkania ekumeniczne. Zawsze wtedy, gdy wydaje się to pożyteczne, zaprasza obserwatorów lub „delegatów braterskich” innych Kościołów i Wspólnot kościelnych na najważniejsze spotkania i wydarzenia Kościoła katolickiego.

§3. Dykasteria promuje inicjatywy ekumeniczne także na płaszczyźnie duchowej, duszpasterskiej i kulturalnej.

Art. 145

§1. Ponieważ dykasteria z natury rzeczy musi często zajmować się sprawami wiary, konieczne jest, by działała w porozumieniu z Dykasterią Nauki Wiary, zwłaszcza w odniesieniu do wydawanych publicznych dokumentów lub deklaracji.

§2. W sprawach dotyczących stosunków między katolickimi Kościołami wschodnimi i Kościołami prawosławnymi lub Kościołami orientalnymi, współpracuje z Dykasterią do spraw Kościołów Wschodnich i Sekretariatem Stanu.

Art. 146

W celu rozwijania stosunków między katolikami a Żydami, w dykasterii została powołana Komisja do spraw stosunków religijnych z judaizmem. Kieruje nią prefekt.

Dykasteria do spraw Dialogu Międzyreligijnego**Art. 147**

Dykasteria do spraw Dialogu Międzyreligijnego pobudza i kieruje działaniami w zakresie stosunków z członkami i organizacjami religii niechrześcijańskich, z wyjątkiem judaizmu, który należy do właściwości Dykasterii do spraw Popierania Jedności Chrześcijan.

Art. 148

Dykasteria troszczy się, aby dialog z wyznawcami innych religii odbywał się we właściwy sposób, w postawie słuchania, szacunku i wzajemnego poważania. Sprzyja różnym formom relacji z nimi, aby poprzez wkład wszystkich, promować pokój, wolność, sprawiedliwość społeczną, bezpieczeństwo i ochronę stworzenia, wartości duchowe i moralne.

Art. 149

§1. Dykasteria, mając na uwadze, że dialog międzyreligijny urzeczywistnia się poprzez działanie, wymianę teologiczną i doświadczenie duchowe, promuje prawdziwe poszukiwanie Boga wśród wszystkich ludzi. Wspiera prace badawcze i odpowiednie konferencje w celu rozwijania wzajemnej świadomości i szacunku, tak by mogły wzrastać godność człowieka oraz jego bogactwo duchowe i moralne.

§2. Zadaniem dykasterii jest udzielanie pomocy biskupom diecezjalnym (eparchialnym) w formacji osób zaangażowanych w dialog międzyreligijny.

Art. 150

§1. W uznaniu istnienia różnych tradycji religijnych, które szczerze poszukują Boga, dykasteria dysponuje wyspecjalizowanym personelem, kompetentnym w różnych dziedzinach.

§2. W celu wspierania relacji z wyznawcami różnych religii, w dykasterii, pod przewodnictwem prefekta i we współpracy z konferencjami biskupów i zainteresowanymi wschodnimi strukturami hierarchicznymi, ustanawia się komisje, w tym Komisję do spraw Kontaktów Religijnych z Muzułmanami.

Art. 151

W wypełnianiu swoich funkcji dykasteria, gdy dana sprawa tego wymaga, działa w porozumieniu z Dykasterią Nauki Wiary, a także, jeżeli to konieczne, z Dykasterią do spraw Kościołów Wschodnich i Dykasterią do spraw Ewangelizacji.

Art. 152

§1. Realizując swoje zadania, dykasteria podejmuje i planuje własne inicjatywy w porozumieniu z Kościołami partykularnymi, konferencjami biskupów, ich związkami regionalnymi i kontynentalnymi oraz wschodnimi strukturami hierarchicznymi.

§2. Dykasteria inspirowa także Kościoły partykularne do podejmowania inicjatyw na polu dialogu międzyreligijnego.

Dykasteria Kultury i Edukacji**Art. 153**

§1. Dykasteria Kultury i Edukacji działa na rzecz rozwoju wartości ludzkich w kontekście antropologii chrześcijańskiej, przyczyniając się do pełnej realizacji naśladowania Jezusa Chrystusa.

§2. Dykasteria składa się z Sekcji do spraw Kultury, która zajmuje się promocją kultury, ożywianiem duszpasterskim i wzbogacaniem dziedzictwa kulturowego, a także z Sekcji do spraw Edukacji, która opracowuje podstawowe zasady kształcenia w odniesieniu do szkół, instytutów studiów wyższych katolickich i kościelnych. Do jej właściwości należy także rozpatrywanie rekursów hierarchicznych w tych materiach.

Art. 154

Sekcja do spraw Kultury promuje i wspiera stosunki między Stolicą Świętą a światem kultury, wychodząc naprzeciw i konfrontując się z różnorodnymi wymaganiami, które z nich wynikają, a zwłaszcza zachęcając do dialogu jako niezbędnego narzędzia prawdziwego spotkania, wzajemnego oddziaływania i obustronnego ubogacania się, tak by różne kultury coraz bardziej otwierały się na Ewangelię i wiarę chrześcijańską, a miłośnicy sztuki, literatury, nauki, techniki i sportu mogli doświadczyć i odczuć, że są uznani przez Kościół za osoby służące szczeremu poszukiwaniu prawdy, dobra i piękna.

Art. 155

Sekcja do spraw Kultury służy swoją pomocą i współpracą, aby biskupi diecezjalni (eparchialni), konferencje biskupów i wschodnie struktury hierarchiczne chroniły i zachowywały historyczne dziedzictwo, zwłaszcza dokumenty i akty prawne dotyczące i świadczące o życiu i duszpasterstwie kościelnym, jak również dziedzictwo artystyczne i kulturalne, pieczołowicie przechowując je w archiwach, bibliotekach i muzeach, w kościołach i innych budynkach, aby były dostępne dla wszystkich zainteresowanych.

Art. 156

§1. Sekcja do spraw Kultury propaguje i zachęca do dialogu między wieloma kulturami obecnymi w Kościele, przyczyniając się w ten sposób do wzajemnego ubogacenia.

§2. Troszczy się, by biskupi diecezjalni (eparchialni), konferencje biskupów i wschodnie struktury hierarchiczne doceniały i chroniły kultury lokalne, z ich dziedzictwem mądrości i duchowości jako bogactwem dla całej ludzkości.

Art. 157

§1. Sekcja do spraw Kultury podejmuje odpowiednie inicjatywy kulturalne; bada projekty podejmowane przez odpowiednie instytucje kościelne i w razie potrzeby proponuje im współpracę, zachowując autonomię ich programów badawczych.

§2. W porozumieniu z Sekretariatem Stanu śledzi plany działań podejmowanych przez państwa i organizacje międzynarodowe w celu promowania kultury i wzbogacania dziedzictwa kulturowego i w tych dziedzinach, w zależności od potrzeb, uczestniczy w forach międzynarodowych, konferencjach specjalistycznych oraz wspiera kongresy.

Art. 158

Sekcja do spraw Kultury tworzy i propaguje inicjatywy dialogu z tymi, którzy nie wyznając żadnej konkretnej religii szczerze pragną spotkania z Prawdą Bożą, a także okazuje duszpasterską troskę Kościoła o tych, którzy nie wyznają żadnej wiary.

Art. 159

§1. Sekcja do spraw Edukacji współpracuje z biskupami diecezjalnymi (eparchialnymi), konferencjami biskupów i wschodnimi strukturami hierarchicznymi, aby podstawowe zasady edukacji, zwłaszcza katolickiej, były przyjmowane i pogłębiane tak, by mogły być realizowane w aktualnym kontekście i kulturze.

§2. Wspiera biskupów diecezjalnych (eparchialnych), konferencje biskupów i wschodnie struktury

hierarchiczne, które w celu promowania tożsamości katolickiej szkół i instytutów studiów wyższych mogą wydawać przepisy określające ich kryteria w konkretnym kontekście kulturowym. Wraz z nimi czuwa nad ochroną integralności wiary katolickiej w nauczaniu doktrynalnym.

Art. 160

§1. Sekcja do spraw Edukacji wspiera biskupów diecezjalnych (eparchialnych), konferencje biskupów i wschodnie struktury hierarchiczne w ustanawianiu przepisów, według których mają być zakładane szkoły katolickie każdego stopnia i rodzaju, a w których to należy uwzględnić także wychowanie duszpasterskie, jako wymiar troski w ramach ewangelizacji.

§2. Promuje nauczanie religii katolickiej w szkołach.

Art. 161

§1. Sekcja do spraw Edukacji współpracuje z biskupami diecezjalnymi (eparchialnymi), konferencjami biskupów i wschodnimi strukturami hierarchicznymi w promowaniu w całym Kościele powstawania i rozwoju wystarczającej i wykwalifikowanej liczby instytutów studiów wyższych kościelnych i katolickich oraz innych instytutów naukowych, w których dyscypliny kościelne, nauki humanistyczne i ścisłe są pogłębiane i rozwijane z uwzględnieniem prawdy chrześcijańskiej, tak aby studenci byli odpowiednio przygotowani do wypełniania właściwych im zadań w Kościele i społeczeństwie.

§2. Do jej właściwości należy zajmowanie się kwestiami formalnymi związanymi z uznaniem przez państwa stopni naukowych przyznawanych w imieniu Stolicy Świętej.

§3. Jest właściwą władzą do zatwierdzania i erygowania instytutów studiów wyższych i innych kościelnych instytucji akademickich, zatwierdza ich statuty i czuwa nad ich przestrzeganiem, także w relacjach z władzami świeckimi. W odniesieniu do katolickich instytutów studiów wyższych zajmuje się sprawami, które na mocy przepisów prawa należą do właściwości Stolicy Świętej.

§4. Promuje współpracę między kościelnymi i katolickimi instytutami studiów wyższych oraz ich stowarzyszeniami.

§5. Jest właściwa do wydawania wykładowcom akademickim *upoważnienia* niezbędnego do nauczania dyscyplin teologicznych, zgodnie z art. 72 § 2.

§6. Współpracuje z innymi właściwymi dykasteriami we wspieraniu biskupów diecezjalnych (eparchialnych) oraz innych ordynariuszy i hierarchów, konferencji biskupów i wschodnich struktur hierarchicznych w formacji akademickiej duchownych, członków instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego oraz świeckich przygotowujących się do służby w Kościele.

Art. 162

Dykasteria Kultury i Edukacji koordynuje także działalność rozmaitych Papieskich Akademii, także o starożytnych korzeniach, a do których należą osoby spośród największych międzynarodowych autorytetów z dziedziny nauk teologicznych i humanistycznych, wywodzące się spośród wierzących i niewierzących. Obecnie są to: Papieska Akademia Sztuk Pięknych i Literatury Szlachetnej w Panteonie; Papieska Akademia Archeologii Rzymskiej; Papieska Akademia Teologiczna; Papieska Akademia św. Tomasza z Akwinu; Papieska Międzynarodowa Akademia Maryjna; Papieska Akademia *Cultorum Martyrum*; Papieska Akademia Języka Łacińskiego.

Dykasteria do spraw Służby Integralnemu Rozwojowi Człowieka**Art. 163**

§1. Zadaniem Dykasterii do spraw Służby Integralnemu Rozwojowi Człowieka jest promowanie osoby ludzkiej i jej godności nadanej przez Boga, praw człowieka, zdrowia, sprawiedliwości i pokoju. Zajmuje się przede wszystkim zagadnieniami związanymi z gospodarką i pracą, troską o stworzenie oraz ziemią jako «wspólnym domem», migracją i kryzysami humanitarnymi.

§2. Poglębia i szerzy naukę społeczną Kościoła o integralnym rozwoju człowieka oraz rozpoznaje i interpretuje w świetle Ewangelii potrzeby i troski rodzaju ludzkiego obecnie i w przyszłości.

§3. Wspiera Kościoły partykularne, konferencje biskupów, ich związki regionalne i kontynentalne oraz wschodnie struktury hierarchiczne w dziedzinie integralnej promocji człowieka, uznając ich wkład.

§4. Korzysta z pomocy ekspertów należących do instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego oraz organizacji humanitarnych. Współpracuje z przedstawicielami społeczeństwa świeckiego i organizacji międzynarodowych, z poszanowaniem właściwości Sekretariatu Stanu.

Art. 164

Dykasteria, we współpracy z konferencjami biskupów, ich związkami regionalnymi i kontynentalnymi oraz wschodnimi strukturami hierarchicznymi, towarzyszy procesom wdrażania Magisterium Kościoła w dziedzinie ochrony i integralnego rozwoju środowiska, współpracując z przedstawicielami innych wyznań chrześcijańskich i innych religii, z władzami i organizacjami cywilnymi oraz instytucjami międzynarodowymi.

Art. 165

W swojej pracy na rzecz sprawiedliwości i pokoju dykasteria:

- 1) aktywnie działa w sprawie zapobiegania konfliktom i ich rozwiązywania, także poprzez rozpoznawanie i analizowanie – w porozumieniu z Sekretariatem Stanu i przy udziale konferencji biskupów oraz wschodnich struktur hierarchicznych – ewentualnych sytuacji, które mogłyby je wywołać;
- 2) angażuje się w obronę i promowanie godności oraz podstawowych praw człowieka, jak również praw społecznych, ekonomicznych i politycznych;
- 3) popiera inicjatywy przeciwko handlowi ludźmi, przymusowej prostytucji, wykorzystywaniu małoletnich i bezbronnych oraz różnym formom niewolnictwa i tortur, a także dąży do tego, by społeczność międzynarodowa z uwagą i wrażliwością traktowała więźniów i zwracała uwagę na warunki ich życia oraz angażowała się na rzecz zniesienia kary śmierci;
- 4) stara się zapewnić skuteczną i odpowiednią pomoc materialną i duchową w Kościołach partykularnych – w razie potrzeby także za pośrednictwem odpowiednich struktur duszpasterskich – migrantom, uchodźcom, przesiedleńcom i innym osobom, które wymagają szczególnej opieki duszpasterskiej.

Art. 166

§1. Dykasteria wspiera w Kościołach partykularnych duszpasterstwo ludzi morza, zarówno podczas podróży morskiej, jak i w portach, realizowane zwłaszcza przez Dzieło Duszpasterstwa Ludzi Morza, nad którym sprawuje zwierzchni nadzór.

§2. Podejmuje taką samą troskę o urzędników i pracowników portów lotniczych i lotnictwa.

Art. 167

Dykasteria, we współpracy z konferencjami biskupów, ich związkami regionalnymi i kontynentalnymi oraz wschodnimi strukturami hierarchicznymi, podejmuje walkę z ubóstwem, współpracując z krajowymi i międzynarodowymi instytucjami współpracy na rzecz integralnego rozwoju człowieka. Zachęca do podejmowania inicjatyw przeciwko korupcji i na rzecz dobrego zarządzania, tak by służyć interesowi publicznemu i zwiększać zaufanie do społeczności międzynarodowej.

Art. 168

Dykasteria promuje i broni sprawiedliwych modeli ekonomicznych i uczciwego stylu życia, zwłaszcza poprzez wspieranie inicjatyw przeciwko ekonomicznemu i społecznemu wyzyskowi

krajów ubogich, asymetrycznym stosunkom handlowym, spekulacjom finansowym i modelom rozwoju powodującym wykluczenie.

Art. 169

Dykasteria współpracuje z biskupami diecezjalnymi (eparchialnymi), konferencjami biskupów i wschodnimi strukturami hierarchicznymi, w celu uwrażliwiania świadomości pokoju, zaangażowania na rzecz sprawiedliwości i solidarności z osobami najsłabszymi i znajdującymi się w trudnej sytuacji społecznej, zwłaszcza z okazji Światowych Dni im poświęconych.

Art. 170

Wraz z konferencjami biskupów, ich związkami regionalnymi i kontynentalnymi oraz wschodnimi strukturami hierarchicznymi, dykasteria analizuje główne przyczyny migracji i ucieczki z krajów pochodzenia, angażując się w ich usuwanie; propaguje inicjatywy na rzecz solidarności i integracji w krajach przyjmujących. Współpracuje, w porozumieniu z Sekretariatem Stanu, z organizacjami rozwojowymi, interwencjami humanitarnymi i organizacjami międzynarodowymi w zakresie opracowywania i uchwalania przepisów na rzecz uchodźców, osób ubiegających się o azyl i migrantów.

Art. 171

Dykasteria promuje i zachęca do sprawiedliwej i integralnej opieki zdrowotnej. Wspiera inicjatywy diecezji (eparchii), instytutów życia konsekrowanego, stowarzyszeń życia apostołskiego, *Caritas* i stowarzyszeń świeckich, mające na celu zapobieganie marginalizacji chorych i niepełnosprawnych, niedostatecznej opieki z powodu braku personelu, wyposażenia szpitali i zaopatrzenia w leki w krajach ubogich. Zwraca uwagę na niedostatek badań w walce z chorobami.

Art. 172

§1. Dykasteria współpracuje z Sekretariatem Stanu także poprzez udział w delegacjach Stolicy Świętej w spotkaniach międzyrządowych, w sprawach należących do jej właściwości.

§2. Utrzymuje ścisłe kontakty z Sekretariatem Stanu, zwłaszcza gdy zamierza publicznie wyrazić swoje stanowisko, za pomocą dokumentów lub oświadczeń, w sprawach dotyczących stosunków z rządami świeckimi i innych zagadnień prawa międzynarodowego.

Art. 173

Dykasteria współpracuje z dziełami Stolicy Świętej w zakresie pomocy humanitarnej na obszarach dotkniętych kryzysem, współdziałając z kościelnymi organizacjami interwencji humanitarnej i

rozwoju.

Art. 174

§1. Dykasteria utrzymuje ściśle relacje z Papieską Akademią Nauk Społecznych i Papieską Akademią Życia, stosownie do ich statutów.

§2. Jest władzą właściwą w stosunku do *Caritas Internationalis* i Międzynarodowej Katolickiej Komisji do spraw Migracji, zgodnie z ich statutami.

§3. Realizuje kompetencje zastrzeżone Stolicy Świętej w zakresie erygowania i nadzorowania międzynarodowych stowarzyszeń charytatywnych oraz funduszy utworzonych w tych samych celach, zgodnie z ich odpowiednimi statutami i z zachowaniem obowiązującego ustawodawstwa.

Dykasteria do spraw Tekstów Prawnych

Art. 175

§1. Dykasteria do spraw Tekstów Prawnych promuje i rozpowszechnia w Kościele znajomość i recepcję prawa kanonicznego Kościoła łacińskiego i Kościołów wschodnich oraz służy pomocą w jego prawidłowym stosowaniu.

§2. Wypełnia swoje zadania w służbie Biskupa Rzymskiego, instytucji i urzędów kurialnych, biskupów diecezjalnych (eparchialnych), konferencji biskupów, wschodnich struktur hierarchicznych, a także najwyższych przełożonych instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego na prawach papieskich.

§3. W wykonywaniu swoich zadań korzysta ze współpracy kanonistów należących do różnych kultur i działających na różnych kontynentach.

Art. 176

Zadaniem dykasterii jest formułowanie autentycznej interpretacji ustaw kościelnych, zatwierdzonej w formie specjalnej przez Biskupa Rzymskiego jako najwyższego ustawodawcę i interpretatora, po wysłuchaniu w sprawach większej wagi właściwych instytucji i urzędów kurialnych, właściwych w odniesieniu do poszczególnych rozpatrywanych spraw.

Art. 177

W przypadku powstania wątpliwości prawnej, która nie wymaga interpretacji autentycznej, dykasteria może udzielić odpowiednich wyjaśnień co do znaczenia przepisów poprzez

interpretację sformułowaną zgodnie z kryteriami określonymi przez prawo kanoniczne. Wyjaśnienia te mogą mieć formę deklaracji lub not wyjaśniających.

Art. 178

Dykasteria, analizując aktualne ustawodawstwo Kościoła łacińskiego i Kościołów wschodnich, a także zgodnie z sugestiami wynikającymi z praktyki kościelnej, bada ewentualne występowanie luk ustawowych i przedstawia Biskupowi Rzymskiemu odpowiednie propozycje ich wypełnienia. Weryfikuje ponadto ewentualne potrzeby nowelizacji obowiązujących przepisów i proponuje zmiany, zapewniając harmonię i skuteczność prawa.

Art. 179

Dykasteria pomaga instytucjom Kurii Rzymskiej w przygotowaniu ogólnych dekretów wykonawczych, instrukcji i innych tekstów o charakterze normatywnym, tak by były one zgodne z przepisami obowiązującego prawa powszechnego i sporządzone w odpowiedniej formie prawnej.

Art. 180

Dekrety ogólne wydane przez synod plenarny lub konferencje biskupów i wschodnie struktury hierarchiczne są przedkładane tej dykasterii przez dykasterię właściwą do udzielania *recognitio*, w celu sprawdzenia ich pod względem prawnym.

Art. 181

Dykasteria, na prośbę zainteresowanych, ustala czy ustawy i dekryty ogólne wydane przez ustawodawców niższych od Biskupa Rzymskiego są zgodne z powszechnym prawem Kościoła.

Art. 182

§1. Dykasteria promuje studium prawa kanonicznego Kościoła łacińskiego i Kościołów wschodnich oraz innych tekstów prawnych, organizując spotkania międzydykasterialne, konferencje oraz wspierając międzynarodowe i krajowe stowarzyszenia kanonistów.

§2. Dykasteria zwraca szczególną uwagę na poprawną praktykę kanoniczną, tak by prawo kościelne było właściwie rozumiane i prawidłowo stosowane; ponadto, w razie potrzeby, ostrzega właściwe władze o pojawieniu się praktyk niezgodnych z prawem i służy radami w tym względzie.

Dykasteria do spraw Komunikacji

Art. 183

Dykasteria do spraw Komunikacji zajmuje się całością systemu komunikacji Stolicy Apostolskiej i w jedności strukturalnej oraz z poszanowaniem odpowiednich cech operacyjnych, jednoczy wszystkie jednostki Stolicy Świętej w dziedzinie komunikacji, tak aby cały system odpowiadał w sposób spójny na potrzeby misji ewangelizacyjnej Kościoła w kontekście nacechowanym obecnością i rozwojem mediów cyfrowych, czynników konwergencji i interaktywności.

Art. 184

Dykasteria wychodzi naprzeciw potrzebom misji ewangelizacyjnej Kościoła, wykorzystując modele produkcji, innowacje technologiczne i formy komunikacji obecnie dostępne oraz te, które mogą się rozwinać w przyszłości.

Art. 185

Dykasteria, oprócz wyraźnie przypisanych jej funkcji operacyjnych, pogłębia i rozwija także odpowiednio teologiczne i duszpasterskie aspekty działań komunikacyjnych Kościoła. W tym celu będzie dążyć, także na poziomie formacyjnym, by komunikacja nie została zredukowana do zagadnień czysto technologicznych i instrumentalnych.

Art. 186

Zadaniem dykasterii jest dbanie o to, aby wierni byli coraz bardziej świadomi spoczywającego na każdym z nich obowiązku, aby liczne narzędzia komunikacji pozostawały do dyspozycji misji duszpasterskiej Kościoła, służąc postępowi cywilizacyjnemu i moralnemu. Dykasteria propaguje tę świadomość zwłaszcza przy okazji obchodów *Światowego Dnia Środków Społecznego Przekazu*.

Art. 187

W swojej działalności dykasteria korzysta z łączności i infrastruktury sieciowej Państwa Watykańskiego, zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem i zobowiązaniami międzynarodowymi przyjętymi przez Stolicę Świętą. W wypełnianiu swoich funkcji współpracuje z odpowiednimi instytucjami kurialnymi, a w szczególności z Sekretariatem Stanu.

Art. 188

Do zadań dykasterii należy wspieranie innych instytucji i urzędów kurialnych, instytucji związanych ze Stolicą Świętą, z Gubernatorem Państwa Watykańskiego i innymi organami, które mają swoją siedzibę w Państwie Watykańskim lub są zależne od Stolicy Apostolskiej w swoich działaniach komunikacyjnych.

ORGANY WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

Art. 189

§1. Służba organów wymiaru sprawiedliwości jest jedną z głównych funkcji w zarządzaniu Kościołem. Cel tej posługi pełnionej przez każdy z organów w zakresie swojej właściwości, odpowiada samej misji Kościoła: głoszeniu i obwieszczeniu Królestwa Bożego oraz działaniu poprzez porządek sprawiedliwości stosowany z zachowaniem kanonicznej słuszności, na rzecz zbawienia dusz, które w Kościele jest zawsze prawem najwyższym.

§2. Zwyczajnymi organami wymiaru sprawiedliwości są: Penitencjaria Apostolska, Najwyższy Trybunał Sygnatury Apostolskiej i Trybunał Roty Rzymskiej. Te trzy organy są od siebie niezależne.

Penitencjaria Apostolska

Art. 190

§1. Do właściwości Penitencjarii Apostolskiej należy wszystko to, co dotyczy zakresu wewnętrznego i odpustów jako wyrazu miłosierdzia Bożego.

§2. Zarządzana jest przez Penitencjarza Większego, wspomaganego przez regenta, z którymi współpracuje kilku urzędników.

Art. 191

W zakresie wewnętrznym, zarówno sakramentalnym, jak i pozasakramentalnym, udziela zwolnień z cenzur, dyspens, zamian, sanacji, umorzeń i innych łask.

Art. 192

§1. Penitencjaria Apostolska troszczy się, aby w Bazylikach Papieskich Rzymu była wystarczająca liczba spowiedników wyposażonych w odpowiednie upoważnienia.

§2. Nadzoruje prawidłową formację spowiedników mianowanych w Bazylikach Papieskich oraz tych, którzy zostali ustanowieni w innych miejscach.

Art. 193

Penitencjarii Apostolskiej powierza się wszystkie sprawy dotyczące udzielania i korzystania z odpustów, z zachowaniem właściwości Dykasterii Nauki Wiary w zakresie analizowania wszelkich

spraw doktrynalnych, a także Dykasterii do spraw Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów w zakresie obrzędowym.

Najwyższy Trybunał Sygnatury Apostolskiej

Art. 194

Sygnatura Apostolska pełni w Kościele funkcję Sądu Najwyższego, a także czuwa nad prawidłowym funkcjonowaniem wymiaru sprawiedliwości w Kościele.

Art. 195

§1. Najwyższy Trybunał Sygnatury Apostolskiej składa się z kardynałów, biskupów i prezbiterów mianowanych przez Biskupa Rzymskiego na okres pięciu lat, a przewodniczy mu kardynał prefekt.

§2. W prowadzeniu spraw Trybunału, prefekta wspomaga sekretarz.

Art. 196

Sygnatura Apostolska, jako sąd powszechny, rozpoznaje:

- 1) skargi o nieważność wyroków oraz żądania przywrócenia stanu poprzedniego wobec wyroków Roty Rzymskiej;
- 2) w sprawach dotyczących stanu osób, rekursy od odmownej decyzji Roty Rzymskiej w przedmiocie ponownego rozpatrzenia sprawy;
- 3) zarzuty stronnictwa oraz inne sprawy przeciwko sędziom Roty Rzymskiej, w związku z czynnościami podjętymi podczas sprawowania urzędu;
- 4) konflikty właściwości między sądami niepodlegającymi temu samemu sądowi apelacyjnemu.

Art. 197

§1. Sygnatura Apostolska, jako trybunał administracyjny dla Kurii Rzymskiej, rozpatruje rekursy od poszczególnych aktów administracyjnych wydanych lub zatwierdzonych przez dykasterie i Sekretariat Stanu, gdy twierdzi się, że zaskarżony akt naruszył jakąś ustawę, czy to podczas postępowania, czy w rozstrzygnięciu.

§2. W tych sprawach, oprócz orzeczenia o naruszeniu ustawy, Sygnatura Apostolska może również osądzić, na wniosek odwołującego się, o naprawieniu szkód ewentualnie wyrządzonych przedmiotowym aktem.

§3. Rozstrzyga również inne spory administracyjne, które zostały jej przekazane przez Biskupa Rzymskiego lub przez instytucje kurialne. Rozstrzyga wreszcie konflikty właściwości powstałe między dykasteriami oraz między dykasteriami a Sekretariatem Stanu.

Art. 198

Do właściwości Sygnatury Apostolskiej, jako administracyjnego organu wymiaru sprawiedliwości w sprawach dyscyplinarnych, należy także:

- 1) czuwanie nad prawidłowym wymiarem sprawiedliwości w różnych sądach kościelnych i w razie potrzeby upominanie urzędników sądowych, adwokatów lub pełnomocników;
- 2) rozpatrywanie wnoszonych do Stolicy Apostolskiej próśb o przedstawienie sprawy Rocie Rzymskiej;
- 3) orzekanie w sprawie wszelkich wniosków dotyczących wymiaru sprawiedliwości;
- 4) rozszerzanie właściwości sądów niższych stopni;
- 5) zatwierdzanie sądu apelacyjnego, jak również, jeżeli jest to zastrzeżone dla Stolicy Świętej, zatwierdzanie erygowania sądów międzydiecezjalnych (międzyeparchialnych), międzyobrzędkowych, regionalnych, krajowych, a w razie potrzeby, także ponadkrajowych.

Art. 199

Sygnatura Apostolska rządzi się własnym prawem.

Trybunał Roty Rzymskiej

Art. 200

§1. Trybunał ten zwyczajnie pełni funkcję najwyższego sądu apelacyjnego Stolicy Apostolskiej dla ochrony praw w Kościele, troszczy się o jedność orzecznictwa oraz swymi orzeczeniami służy pomocą sądom niższych stopni.

§2. Przy Trybunale Roty Rzymskiej ustanawia się urząd właściwy do rozpoznawania faktu niedopełnienia małżeństwa oraz istnienia słusznej przyczyny dla udzielenia dyspensy.

§3. Urząd ten jest także właściwy do rozpatrywania spraw o nieważność święceń, zgodnie z przepisami prawa powszechnego i własnego, stosownie do różnych przypadków.

Art. 201

§1. Trybunał posiada strukturę kolegiálną i składa się z określonej liczby sędziów, odznaczających się sprawdzoną wiedzą, kompetencjami i doświadczeniem, wybranych przez Biskupa Rzymskiego z różnych części świata.

§2. Kolegium Trybunału przewodniczy, jako *primus inter pares*, dziekan mianowany na pięć lat przez Biskupa Rzymskiego, który go wybiera spośród tychże sędziów.

§3. Urząd do prowadzenia postępowania o dyspensę od małżeństwa zawartego i niedopełnionego oraz spraw o nieważność świąceń jest kierowany przez dziekana, wspomaganego przez własnych urzędników, komisarzy i konsultorów.

Art. 202

§1. Trybunał Roty Rzymskiej rozstrzyga w drugiej instancji sprawy, które w pierwszej instancji zostały osądzone przez sądy zwyczajne i zgodnie z przepisami prawa zostały przez apelację wniesione do Stolicy Świętej.

§2. Rozstrzyga w trzeciej lub dalszej instancji sprawy osądzone już przez samą Rotę Rzymską i przez jakikolwiek inny sąd, chyba że sprawa uzyskała powagę rzeczy osądzonej.

Art. 203

§1. Rota Rzymska w pierwszej instancji sędzi:

1° biskupów w sprawach spornych, chyba że chodzi o prawa lub dobra doczesne osób prawnych reprezentowanych przez biskupa;

2° opatów prymasów lub opatów przełożonych kongregacji monastycznych oraz najwyższych przełożonych instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego na prawie papieskim;

3° diecezje (eparchie) lub inne osoby kościelne, zarówno fizyczne jak prawne, które nie mają zwierzchnika niższego niż Biskup Rzymski;

4° sprawy, które Biskup Rzymski zleci temu trybunałowi.

§2. Rozpoznaje powyższe sprawy także w drugiej i w kolejnej instancji, jeżeli nie zastrzeżono inaczej.

Art. 204

Trybunał Roty Rzymskiej rządzi się własną ustawą.

VII

ORGANY EKONOMICZNE

Rada do spraw Ekonomicznych

Art. 205

§1. Do właściwości Rady do spraw Ekonomicznych należy nadzór nad strukturami i działalnością administracyjną i finansową instytucji urzędów kurialnych, instytucji związanych ze Stolicą Świętą lub z nią współpracujących, wymienionych w wykazie załączonym do własnego Statutu.

§2. Rada do spraw Ekonomicznych wykonuje swoje zadania w świetle nauki społecznej Kościoła, zgodnie z najlepszymi praktykami administracji publicznej, uznanymi na poziomie międzynarodowym, mając na celu etyczne i efektywne zarządzanie administracyjne oraz finansowe.

Art. 206

§1. Rada składa się z ośmiu kardynałów lub biskupów, którzy reprezentują powszechność Kościoła, oraz siedmiu świeckich, wybranych spośród ekspertów różnych narodowości. Piętnastu członków jest mianowanych na okres pięciu lat przez Biskupa Rzymskiego.

§2. Radę zwołuje i jej przewodniczy Kardynał Koordynator, wspierany przez jednego sekretarza.

§3. Prefekt Sekretariatu do spraw Ekonomicznych uczestniczy w posiedzeniach rady bez prawa głosu.

Art. 207

Rada przedkłada do zatwierdzenia Biskupowi Rzymskiemu wytyczne i zasady, które mają zapewnić, by:

1) chronione było mienie wszystkich podmiotów i organów administracji podlegających jego nadzorowi;

2) zmniejszone było ryzyko majątkowe i finansowe;

3) zasoby ludzkie, materialne i finansowe były racjonalnie przydzielane i zarządzane w sposób rozsądny, efektywny i przejrzysty;

4) wszystkie podmioty i organy administracji wykonywały swoje zadania efektywnie, zgodnie z zatwierdzonymi dla nich działaniami, planami i budżetami.

Art. 208

Rada ustala kryteria, pośród nich również kwotę pozwalającą określić, które akty alienacji, nabycia lub nadzwyczajnego zarządu dóbr dokonywane przez nadzorowane przez nią podmioty, wymagają, do ważności, zatwierdzenia prefekta Sekretariatu do spraw Ekonomicznych.

Art. 209

§1. Rada zatwierdza roczny budżet oraz skonsolidowane sprawozdanie finansowe Stolicy Świętej i przedkłada je Biskupowi Rzymskiemu.

§2. Podczas wakansu Stolicy Apostolskiej Rada do spraw Ekonomicznych przekazuje Kardynałowi Kamerlingowi Świętego Kościoła Rzymskiego najnowsze skonsolidowane sprawozdania finansowe Stolicy Apostolskiej oraz założenia budżetowe na rok bieżący.

Art. 210

Rada, w razie potrzeby i z poszanowaniem własnej autonomii działania, jeżeli to konieczne, zwraca się do Urzędu Nadzoru i Informacji Finansowej o udzielenie stosownych informacji na potrzeby prowadzonej przez siebie działalności oraz jest corocznie informowana o działaniach Instytutu Dziej Religijnych.

Art. 211

Rada rozpatruje propozycje zgłoszone przez Sekretariat do spraw Ekonomicznych, a także ewentualne sugestie przedstawiane przez różne organy administracji Stolicy Świętej, Urząd Nadzoru i Informacji Finansowej oraz inne podmioty wskazane w ich statutach.

Sekretariat do spraw Ekonomicznych

Art. 212

§1. Sekretariat do spraw Ekonomicznych wypełnia zadania Sekretariatu Papieskiego w sprawach ekonomicznych i finansowych.

§2. Sprawuje kontrolę i nadzór w sprawach administracyjnych, ekonomicznych i finansowych nad instytucjami kurialnymi, urzędami i instytucjami związanymi ze Stolicą Świętą lub podmiotami z nią współpracującymi, wymienionymi w wykazie dołączonym do statutu Rady do spraw

Ekonomicznych.

§3. Sprawuje również specjalną kontrolę nad Świętopietrzem i innymi funduszami papieskimi.

Art. 213

§1. Sekretariat do spraw Ekonomicznych jest zarządzany przez prefekta, któremu pomaga sekretarz.

§2. Organ ten dzieli się na dwa obszary działania: jeden dotyczący regulacji, kontroli i nadzoru w sprawach gospodarczych i finansowych, drugi dotyczący regulacji, kontroli i nadzoru w sprawach administracyjnych.

Art. 214

§1. Sekretariat do spraw Ekonomicznych zasięga opinii Rady do spraw Ekonomicznych i przedkłada jej do rozpatrzenia propozycje i wytyczne dotyczące przepisów w sprawach większej wagi lub odnoszących się do zasad ogólnych.

§2. W trakcie przygotowywania propozycji lub wytycznych, Sekretariat do spraw Ekonomicznych przeprowadza stosowne konsultacje, uwzględniając autonomię i właściwość podmiotów i organów administracji.

§3. W sprawach dotyczących stosunków z państwami oraz z innymi podmiotami prawa międzynarodowego Sekretariat do spraw Ekonomicznych działa we współpracy z Sekretariatem Stanu, którego właściwość jest wyłączna.

Art. 215

Sekretariat do spraw Ekonomicznych:

1) wydaje wytyczne dotyczące spraw ekonomicznych i finansowych Stolicy Świętej i czuwa nad tym, aby działania były prowadzone zgodnie z zatwierdzonymi planami i programami operacyjnymi;

2) monitoruje działalność administracyjną, ekonomiczną i finansową instytucji powierzonych jego kontroli i nadzorowi; proponuje i zapewnia ewentualne działania naprawcze;

3) przygotowuje roczny budżet, sprawdzając jego przestrzeganie oraz skonsolidowane sprawozdanie finansowe Stolicy Świętej i przedkłada je Radzie do spraw Ekonomicznych;

4) przeprowadza coroczną ocenę ryzyka związanego z sytuacją majątkową i finansową Stolicy Świętej i przedkłada ją Radzie do spraw Ekonomicznych.

Art. 216

Sekretariat do spraw Ekonomicznych:

1) formułuje wytyczne, wskazówki, modele i procedury dotyczące przetargów, mające na celu zapewnienie, że wszystkie towary i usługi wymagane przez instytucje kurialne oraz urzędy i instytucje związane ze Stolicą Świętą, są nabywane w sposób najbardziej roztropny, skuteczny i opłacalny, zgodnie z odpowiednimi audytami wewnętrznymi i procedurami;

2) przygotowuje odpowiednie narzędzia informatyczne, dzięki którym zarządzanie administracyjne, gospodarcze i finansowe staje się skuteczne i przejrzyste, a archiwa i księgi rachunkowe są prowadzone rzetelnie, zgodnie z zatwierdzonymi przepisami i procedurami.

Art. 217

§1. W Sekretariacie do spraw Ekonomicznych ustanawia się Departament do spraw Zasobów Ludzkich Stolicy Świętej, który w dialogu i współpracy z zainteresowanymi podmiotami zajmuje się wszystkimi sprawami dotyczącymi obsady i zarządzania pracą personelu i współpracowników jednostek podległych prawu własnemu Stolicy Świętej, z zachowaniem postanowień art. 48 pkt 2.

§2. Między innymi za pośrednictwem tego departamentu, Sekretariat do spraw Ekonomicznych autoryzuje zatrudnianie osób, weryfikując wszystkie wymagania oraz zatwierdza plany zatrudnienia w poszczególnych jednostkach.

Art. 218

§1. Sekretariat do spraw Ekonomicznych zatwierdza każdy akt alienacji, kupna lub nadzwyczajnego zarządu dóbr, dokonany przez instytucje kurialne, urzędy oraz instytucje związane ze Stolicą Świętą lub z nią współpracujące, dla ważności których wymagane jest zatwierdzenie, według kryteriów ustalonych przez Radę do spraw Ekonomicznych.

§2. W czasie wakansu Stolicy Apostolskiej Sekretariat do spraw Ekonomicznych przekazuje Kardynałowi Kamerlingowi Świętego Kościoła Rzymskiego wszystkie informacje, o które zostanie poproszony, dotyczące stanu ekonomicznego Stolicy Świętej.

Administracja Dóbr Stolicy Apostolskiej

Art. 219

§1. Administracja Dóbr Stolicy Apostolskiej jest organem odpowiedzialnym za zarządzanie i gospodarowanie nieruchomościami i rzeczami ruchomymi Stolicy Apostolskiej, przeznaczonymi do zapewnienia niezbędnych środków dla wypełniania funkcji właściwych Kurii Rzymskiej, dla dobra i służby Kościołom partykularnym.

§2. Do jej zadań należy zarządzanie nieruchomościami i rzeczami ruchomymi tych podmiotów, które powierzyły swoje dobra Stolicy Świętej, zgodnie z określonym celem, dla którego ten majątek został ustanowiony, a także z ogólnymi wytycznymi i ogólną polityką zatwierdzoną przez właściwe organy.

§3. Dokonywanie transakcji finansowych, o których mowa w § 1 i § 2, odbywa się przez działalność Instytutu Dzieł Religijnych.

Art. 220

§1. Administracja Dóbr Stolicy Apostolskiej zapewnia wszystko, co jest konieczne do zwykłej działalności Kurii Rzymskiej, troszcząc się o środki pieniężne, prowadzenie księgowości, zakupy i inne usługi.

§2. Administracja Dóbr Stolicy Apostolskiej powyższe czynności, o których mowa w § 1, może wykonywać także dla instytucji związanych ze Stolicą Świętą lub z nią współpracujących, jeżeli o to poproszą lub jeżeli tak zostanie postanowione.

Art. 221

§1. Administracją Dóbr Stolicy Apostolskiej zarządza przewodniczący. Wspiera go sekretarz oraz rada, złożona z kardynałów, biskupów, kapłanów i świeckich, którzy pomagają mu w opracowaniu kluczowych wytycznych dla podmiotów Stolicy Apostolskiej oraz oceniają ich realizację.

§2. Organizacja wewnętrzna organu jest podzielona na trzy obszary działania, które zajmują się zarządzaniem nieruchomościami, sprawami finansowymi i usługami.

§3. Organ korzysta z porad ekspertów, powołanych zgodnie z art. 16-17 § 1, w zakresie ich kompetencji.

Biuro Audytora Generalnego

Art. 222

Do zadań Biura Audytora Generalnego należy przeprowadzenie kontroli skonsolidowanych sprawozdań finansowych Stolicy Świętej.

Art. 223

§1. Zadaniem biura jest także, zgodnie z rocznym programem kontroli zatwierdzonym przez Radę do spraw Ekonomicznych, zbadać roczne skonsolidowane sprawozdania finansowe poszczególnych instytucji i urzędów kurialnych, instytucji związanych ze Stolicą Świętą lub z nią współpracujących, które zostały ujęte w wyżej wymienionych sprawozdaniach finansowych.

§2. Roczny program kontroli jest przedstawiany do zatwierdzenia przez Audytora Generalnego Radzie do spraw Ekonomicznych.

Art. 224

§1. Biuro Audytora Generalnego, na wniosek Rady do spraw Ekonomicznych lub Sekretariatu do spraw Ekonomicznych lub przełożonych podmiotów i jednostek administracji, o których mowa w art. 205 § 1, dokonuje audytu w szczególnych sytuacjach związanych z: nieprawidłowościami przy wykorzystaniu lub lokowaniu środków finansowych lub materialnych; nieprawidłowościami przy udzielaniu zamówień lub przeprowadzaniu transakcji lub alienacji; aktami korupcji lub oszustwa. Podobne audyty mogą być inicjowane niezależnie przez Audytora Generalnego, który z wyprzedzeniem informuje o tym Kardynała Koordynatora Rady do spraw Ekonomicznych, podając uzasadnienie.

§2. Generalny Audytor otrzymuje sygnały o specyficznych sytuacjach od osób, które posiadają wiedzę na ich temat w związku z wykonywaniem swoich obowiązków. Po zapoznaniu się z informacjami, przedstawia je wraz z raportem prefektowi Sekretariatu do spraw Ekonomicznych oraz, jeżeli uzna to za konieczne, Kardynałowi Koordynatorowi Rady do spraw Ekonomicznych.

Komisja do Spraw Zastrzeżonych**Art. 225**

Komisja do Spraw Zastrzeżonych jest odpowiedzialna za:

1) zezwalanie na każdą czynność prawną, gospodarczą lub finansową, która ze względu na większe dobro Kościoła lub osób powinna być objęta tajemnicą i wyłączona spod kontroli i nadzoru właściwych organów;

2) kontrolowanie umów Stolicy Świętej, które zgodnie z prawem wymagają poufności, oraz ich nadzorowanie.

Art. 226

Komisja, zgodnie z własnym statutem, składa się z kilku członków mianowanych na pięć lat przez Biskupa Rzymskiego. Zarządza nią przewodniczący, którego wspiera sekretarz.

Komitet do spraw Inwestycyjnych

Art. 227

§1. Do zadań Komisji do spraw Inwestycyjnych należy zagwarantowanie etycznego charakteru inwestycji kapitałowych Stolicy Świętej, zgodnie z nauką społeczną Kościoła, a jednocześnie ich dochodowości, adekwatności i zabezpieczenia przed ryzykiem.

§2. Komitet składa się, zgodnie z własnym statutem, z członków i wybitnych profesjonalistów mianowanych na pięć lat przez Biskupa Rzymskiego. Zarządza nim przewodniczący, którego wspiera sekretarz.

VIII

URZĘDY

Prefektura Domu Papieskiego

Art. 228

§1. Prefektura zajmuje się wewnętrznymi sprawami Domu Papieskiego i w zakresie dyscypliny pracy kieruje duchownymi i świeckimi stanowiącymi Asystę Papieską i Domowników Papieża.

§2. Na jej czele stoi prefekt, wspierany przez regenta, mianowani na pięć lat przez Biskupa Rzymskiego, z którymi współpracuje kilku urzędników.

Art. 229

§1. Prefektura Domu Papieskiego troszczy się o organizację i porządek podczas ceremonii papieskich, z wyłączeniem części ściśle liturgicznej, i ustala porządek pierwszeństwa.

§2. Do jej zadań należy organizowanie służby codziennej i przygotowywanie audiencji publicznych, specjalnych i prywatnych z Biskupem Rzymskim oraz wizyt osób, w porozumieniu z Sekretariatem Stanu, zawsze gdy wymagają tego okoliczności. Organizuje wszystko, co musi być zrobione, gdy głowy państw, szefowie rządów, ministrowie państw, przedstawiciele władz publicznych, a także ambasadorowie i inne wybitne osobistości, są przyjmowani na uroczystej audiencji przez samego Biskupa Rzymskiego.

§3. Zajmuje się tym, co dotyczy rekolekcji dla Biskupa Rzymu, Kolegium Kardynalskiego i Kurii Rzymskiej.

Art. 230

§1. Do obowiązków Prefektury należy poczynienie przygotowań, ilekroć Biskup Rzymski odwiedza terytorium Watykanu, Rzym lub podróżuje do Włoch.

§2. Prefekt asystuje mu tylko przy okazji spotkań i wizyt na terytorium Watykanu.

Papieski Urząd do spraw Celebracji Liturgicznych

Art. 231

§1. Do zadań Papieskiego Urzędu do spraw Celebracji Liturgicznych należy przygotowanie wszystkiego i kierowanie zgodnie z obowiązującymi przepisami liturgicznymi tym, co jest potrzebne lub pożyteczne do godnego sprawowania liturgicznych i innych świętych celebracji w Watykanie i do czynnego udziału wiernych, którym przewodzi Biskup Rzymski, albo – w jego imieniu lub z jego nominacji – kardynał lub prałat.

§2. Urząd troszczy się także o przygotowanie i przebieg wszystkich papieskich celebracji liturgicznych, które mają miejsce podczas wizyt pasterskich Biskupa Rzymskiego w czasie jego podróży apostolskich, mając na uwadze specyfikę celebracji papieskich.

Art. 232

§1. Na czele urzędu stoi Mistrz Papieskich Celebracji Liturgicznych, mianowany na pięć lat przez Biskupa Rzymskiego. Podczas celebracji liturgicznych asystuje mu ceremoniarz papieski, mianowany na pięć lat przez Biskupa Rzymskiego.

§2. Z Mistrzem Papieskich Celebracji Liturgicznych w urzędzie współpracują różni urzędnicy i konsultorzy.

Art. 233

§1. Mistrz Papieskich Celebracji Liturgicznych jest również odpowiedzialny za papieską zakrystię i kaplice pałacu apostolskiego

§2. Jest on również odpowiedzialny za papieski chór *Cappella Musicale Pontificia*, kierując wszystkimi działaniami w zakresie liturgicznym, duszpasterskim, duchowym, artystycznym i edukacyjnym *Capelli*, włączonej do Urzędu do spraw Celebracji Liturgicznych jako szczególne

miejsce posługi dla papieskich funkcji liturgicznych, a jednocześnie strzeżenie i promowanie prestiżowego dziedzictwa artystyczno-muzycznego, wytworzonego na przestrzeni wieków przez samą kaplicę dla uroczystych liturgii papieży.

Art. 234

W zakres właściwości urzędu wchodzi sprawowanie konsystorza i kierowanie celebracjami liturgicznymi Kolegium Kardynałów w czasie wakansu Stolicy Apostolskiej.

Kamerling Świętego Kościoła Rzymskiego

Art. 235

§1. Kardynał Kamerling Świętego Kościoła Rzymskiego wypełnia przede wszystkim funkcje przypisane mu przez specjalną ustawę o wakansie Stolicy Apostolskiej i wyborze Biskupa Rzymskiego.

§2. Kardynał Kamerling Świętego Kościoła Rzymskiego oraz wicekamerling są mianowani przez Biskupa Rzymskiego.

§3. W sprawowaniu powierzonych mu zadań Kardynał Kamerling Świętego Kościoła Rzymskiego jest wspomagany, pod jego zwierzchnictwem i odpowiedzialnością, przez trzech kardynałów asystentów, z których jeden jest Kardynałem Koordynatorem Rady do spraw Ekonomicznych, a dwaj pozostali są wskazani, zgodnie z przepisami ustawy o wakansie Stolicy Apostolskiej i wyborze Biskupa Rzymskiego.

Art. 236

Zadanie sprawowania pieczy oraz zarządzanie dobrami i sprawami doczesnymi Stolicy Apostolskiej w czasie jej wakansu, powierza się Kardynałowi Kamerlingowi Świętego Kościoła Rzymskiego. W razie przeszkody funkcję tę obejmuje wicekamerling.

Art. 237

Podczas wakansu Stolicy Świętej, prawem i obowiązkiem Kardynała Kamerlinga Świętego Kościoła Rzymskiego jest:

1) domaganie się od wszystkich administracji podległych Stolicy Apostolskiej przedstawienia sprawozdań na temat ich stanu majątkowego i ekonomicznego, a także informacji o nadzwyczajnych sprawach będących właśnie w toku;

2) domaganie się od Rady do spraw Ekonomicznych sprawozdania finansowego z roku poprzedniego, jak również budżetu na rok następny;

3) żądanie, w niezbędnym zakresie, od Sekretariatu do spraw Ekonomicznych wszelkich informacji na temat sytuacji finansowej Stolicy Świętej.

IX

ADWOKACI

Rejestr Adwokatów przy Kurii Rzymskiej

Art. 238

Oprócz Rejestru adwokatów Roty Rzymskiej istnieje Rejestr adwokatów uprawnionych do występowania, na prośbę zainteresowanych stron, w Najwyższym Trybunale Sygnatury Apostolskiej, a także przy rekursach hierarchicznych przed instytucjami kurialnymi.

Art. 239

§1. Do Rejestru Adwokatów przy Kurii Rzymskiej mogą być wpisani specjaliści, którzy odznaczają się odpowiednim przygotowaniem potwierdzonym właściwym stopniem akademickim, a jednocześnie przykładnym życiem chrześcijańskim, prawością obyczajów oraz profesjonalizmem.

§2. Sekretarz Stanu, po wysłuchaniu powołanej w tym celu komisji, przystępuje do wpisu do Rejestru tych adwokatów, którzy spełniają wymagania, o których mowa w § 1 i którzy złożyli odpowiedni wniosek. W przypadku utraty wymaganych przymiotów zostają usunięci z rejestru.

Korpus Adwokatów Stolicy Świętej

Art. 240

§1. Korpus Adwokatów Stolicy Świętej składa się przede wszystkim z adwokatów wpisanych do Rejestru Adwokatów przy Kurii Rzymskiej. Jego członkowie mogą występować w sądach kościelnych lub świeckich w imieniu Stolicy Świętej lub instytucji kurialnej.

§2. Adwokaci Stolicy Świętej są mianowani przez Sekretarza Stanu na okres pięciu lat, z możliwością odnowienia nominacji, po wysłuchaniu komisji, o której mowa w art. 239 § 2; przestają pełnić swój urząd z chwilą ukończenia siedemdziesiątego piątego roku życia, a z ważnych powodów mogą być odwołani.

§3. Adwokaci Stolicy Świętej zobowiązani są prowadzić nieskazitelne i przykładowe życie chrześcijańskie oraz wypełniać powierzone im obowiązki z najwyższą sumiennością i dla dobra Kościoła.

X

INSTYTUCJE ZWIĄZANE ZE STOLICĄ ŚWIĘTĄ

Art. 241

Istnieją pewne instytucje, zarówno o dawnym pochodzeniu, jak i nowo powstałe, które chociaż w ścisłym sensie nie należą do Kurii Rzymskiej i posiadają własną osobowość prawną, to świadczą jednak konieczną pomoc Biskupowi Rzymskiemu, Kurii Rzymskiej, Kościołowi powszechnemu i w pewien sposób są związane z samą Kurią.

Art. 242

Apostolskie Archiwum Watykańskie jest instytucją, która prowadzi swoistą działalność polegającą na pieczy i uzupełnianiu aktów i dokumentów dotyczących zarządzania Kościołem powszechnym, tak aby były one dostępne po pierwsze dla Stolicy Świętej i Kurii Rzymskiej w pełnieniu ich działalności, a po drugie, za zezwoleniem papieskim, by mogły stanowić dla wszystkich uczonych, bez względu na kraj i religię, źródło wiedzy, także świeckiej, o wydarzeniach, które od wieków były ściśle związane z życiem Kościoła.

Art. 243

Apostolska Biblioteka Watykańska, instytucja dawnego pochodzenia, jest wybitnym narzędziem Kościoła dla rozwoju i upowszechniania kultury, wspierającym działalność Stolicy Apostolskiej. Działając poprzez różne sekcje pełni zadanie gromadzenia i przechowywania bardzo bogatego dziedzictwa nauki i sztuki oraz udostępniania go uczonym poszukującym prawdy.

Art. 244

Administracja Bazyliki św. Piotra, w której znajduje się świadectwo męczeństwa i grób Apostoła, troszczy się o to wszystko, co odnosi się do Bazyliki Papieskiej św. Piotra zarówno w zakresie konserwacji i wystroju budynku, jak i wewnętrznej dyscypliny opiekunów, pielgrzymów i zwiedzających, zgodnie z własnymi przepisami. W koniecznych przypadkach przewodniczący i sekretarz Administracji działają w porozumieniu z Kapitułą Bazyliki.

Art. 245

Zadaniem Papieskiej Komisji Archeologii Sakralnej jest badanie, konserwacja, ochrona i wykorzystanie chrześcijańskich katakumb we Włoszech, w których świadectwa wiary i sztuki pierwszych wspólnot chrześcijańskich nadal przekazują pielgrzymom i odwiedzającym ich głębokie przesłanie.

Art. 246

W celu poszukiwania i rozpowszechniania prawdy w różnych dziedzinach nauki o Bogu i człowieku w Kościele katolickim powstały rozmaite akademie, wśród których wyróżniają się Papieska Akademia Nauk, Papieska Akademia Nauk Społecznych i Papieska Akademia Życia.

Art. 247

W celu promowania i rozwijania kultury jakości w instytucjach akademickich bezpośrednio zależnych od Stolicy Świętej oraz zapewnienia im kryteriów jakości uznawanych w zakresie międzynarodowym, została utworzona Agencja Stolicy Świętej do Spraw Oceny i Promocji Jakości Kształcenia na Uniwersytetach i Wydziałach Kościelnych (AVEPRO).

Art. 248

Urząd Nadzoru i Informacji Finansowej jest instytucją, która w sposób przewidziany przez prawo i własny statut pełni funkcje: nadzoru w celu zapobiegania i zwalczania prania brudnych pieniędzy i finansowania terroryzmu w odniesieniu do podmiotów i jednostek podlegających jej nadzorowi; rozważnego nadzoru i regulacji nad podmiotami, które zawodowo prowadzą działalność o charakterze finansowym, a także w przypadkach przewidzianych prawem w sprawach zapobiegania i zwalczania prania brudnych pieniędzy i finansowania terroryzmu. W tym zakresie pełni również funkcję informacji finansowej.

Art. 249

Wszystkie instytucje związane ze Stolicą Apostolską, o których mowa powyżej, rządzą się własnymi ustawami w zakresie ustroju i zarządzania.

XI

PRZEPIS PRZEJŚCIOWY

Art. 250

§1. To, co zostało ustalone w sposób ogólny przez przepisy niniejszej Konstytucji apostolskiej, stosuje się do Sekretariatu Stanu, dykasterii, organów, urzędów i instytucji wchodzących w skład

Kurii Rzymskiej, jak również tych, które są związane ze Stolicą Świętą. Te zaś, które posiadają własne statuty i ustawy, mają ich przestrzegać jedynie w tej mierze, w jakiej nie są sprzeczne z niniejszą Konstytucją apostolską, i jak najszybciej przedłożyć odpowiednio znowelizowane do zatwierdzenia Biskupowi Rzymskiemu.

§2. Przepisy wykonawcze, obowiązujące dla podmiotów, o których mowa w § 1, jak Regulamin Generalny Kurii Rzymskiej, *ordo servandus* i *modus procedendi*, odnoszące się do instytucji i urzędów kurialnych, mają być przestrzegane we wszystkim tym, co nie jest sprzeczne z przepisami niniejszej Konstytucji apostolskiej, aż do zatwierdzenia nowego *ordo servandus* i statutów.

§3. Wraz z wejściem w życie niniejszej Konstytucji apostolskiej, zostaje całkowicie uchylona i zastąpiona Konstytucja *Pastor Bonus*, a wraz z nią zniesione zostają również wskazane w niej organy Kurii Rzymskiej, które nie są przewidziane ani zreorganizowane w niniejszej Konstytucji.

Ustalamy, że niniejsza Konstytucja apostolska jest obecnie i będzie w przyszłości prawomocna, ważna i skuteczna. Pełną moc uzyska od 5 czerwca 2022 r., w Uroczystość Zesłania Ducha Świętego, a przez wszystkich, których dotyczy lub w jakikolwiek sposób będzie dotyczyć, winna być w pełni przestrzegana, bez względu na jakiekolwiek przeciwnie okoliczności, także te zasługujące na specjalną wzmiankę.

W Rzymie, u Świętego Piotra, dnia 19 marca 2022 roku, w Uroczystość św. Józefa Oblubieńca Najświętszej Maryi Panny, w dziesiątym roku mego Pontyfikatu.

Franciszek

[1] Jan Paweł II, Enc. *Redemptoris missio* (7 grudnia 1990), 2.

[2] Franciszek, Adhort. apost. *Evangelii gaudium* (24 listopada 2013), 24.

[3] Por. *tamże*, 30.

[4] Franciszek, Enc. *Lumen fidei* (29 czerwca 2013), 4.

[5] Por. Sobór Wat. II, Dekret o pasterskich zadaniach biskupów w Kościele *Christus Dominus*, s. 9 n.

[6] Jan Paweł II, Posynodalna adhort. apost. *Christifideles laici* (30 grudnia 1988), 32.

[7] Franciszek, *Przemówienie podczas uroczystości upamiętniającej 50. rocznicę ustanowienia Synodu Biskupów* (17 października 2015): *L'Osservatore Romano*, wyd. polskie, n. 11 (377)/2015, s. 5.

[8] Tamże.

[9] Por. Sobór Wat. II, Konst. dogm. o Kościele *Lumen gentium*, 19.

[10] Por. tamże, 20.

[11] Por. tamże, 8.

[12] Por. tamże, 22; por. Jan Paweł II, Posynodalna adhort. apost. *Pastores gregis* (16 października 2003), 8, 55, 56.

[13] Tamże, 23.

[14] Por. Sobór Wat. II, Konst. dogm. *Lumen gentium*, 18; Sobór Wat. I, Konst. dogm. *Pastor aeternus*, Preambuła.

[15] Por. tamże, 23.

[16] Por. Jan Paweł II, Posynodalna adhort. apost. *Pastores gregis* (16 października 2003), 63.

[17] Por. tamże, 63.

[18] Por. Jan Paweł II, Motu proprio *Apostolos suos* (21 maja 1998), 12.

[19] Sobór Wat. II, Konst. dogm. *Lumen gentium*, 30.

[20] Franciszek, Adhort. apost. *Evangelii gaudium* (24 listopada 2013), 120.

[21] Por. Sobór Wat. II, Konst. dogm. *Lumen gentium*, 30.

[22] Paweł VI, *Przemówienie wygłoszone na ostatniej sesji plenarnej Soboru Watykańskiego II* (7 grudnia 1965).

[23] Franciszek, *Pozdrowienie skierowane do kardynałów zgromadzonych na Konsystorzu* (12 lutego 2015).

[24] Sobór Wat. II, Dekret *Christus Dominus*, 9.

[25] Sobór Wat. II, Konst. dogm. *Lumen gentium*, 18.

[26] Tamże, 23.

[27] Por. Franciszek, Adhort. apost. *Evangelii gaudium* (24 listopada 2013), 16.

[28] Por. Sobór Wat. II, Konst. dogm. o Objawieniu Bożym *Dei verbum*, 7.

[29] Por. Franciszek, Adhort. apost. *Evangelii gaudium* (24 listopada 2013), 31-32.

[30] Por. Sobór Wat. II, Konst. dogm. *Lumen gentium*, 8.

[31] Paweł VI, Zamknięcie Soboru Watykańskiego II, *Homilia w uroczystość Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny* (8 grudnia 1965).